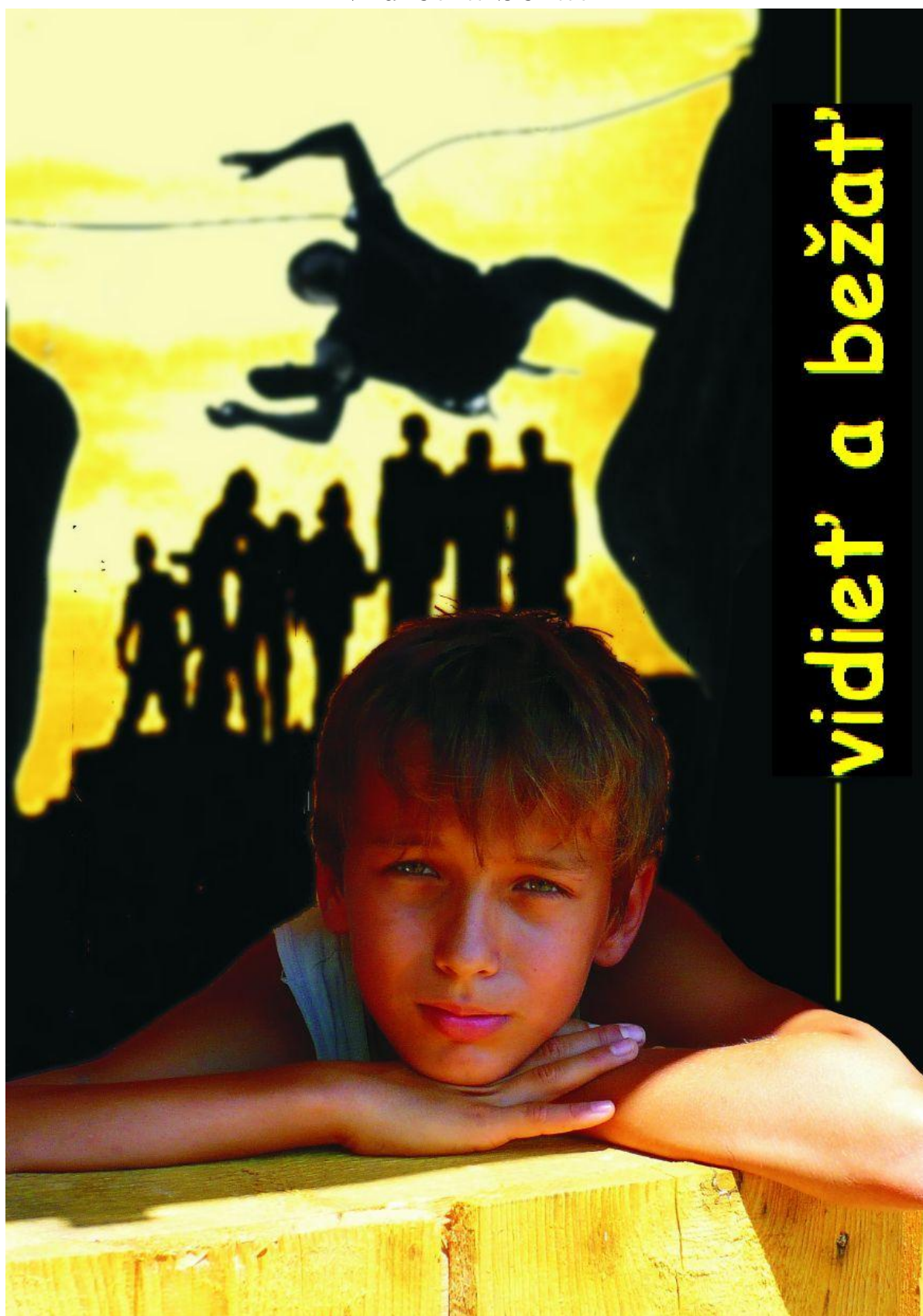

Vidieť a bežať

Hrdinovia – cesta zrenia pre 5. – 6. ročník chlapcov

(2. fáza – odskúšanie, dopĺňanie a prispôsobovanie miestnym podmienkam)

obsah

PREDSTAVENIE 1. ETAPY

Pohľad do „podpalubia“ chlapcov piatakov a šiestakov (10 – 11 rokov)

HRDINA v príbehoch

HRDINA v skutočnom svete

Základná úloha – zrodenie HRDINU

Rozmery základnej úlohy a roly dospelých

Ciele zodpovedajúce úlohám

Postupnosť pohybov v 1. etape cesty

METODICKÉ POZNÁMKY

Cieľová skupina

Symbolický svet HRDINOV

Pedagogika túžby

VÝCHOVA K VIERE

Objavovanie vitálneho spoločenstva a zážitok osobného prístupu

Objavovanie Ježiša Krista

MOMENTY A FORMY REALIZÁCIE

Prihlasovanie sa do programu

Úvodné stretnutie

Týždenné stretnutia

Výlety a nocovačky

Letný tábor

Praktický poradca

Skúsenosť z cesty HRDINU

VÝCHOVNÁ KOMUNITA – REALIZÁTOR VÝCHOVNEJ CESTY

Animátori vo výchovnej komunite

Animátori v akcii

Pozícia, postoje a prístupy animátorov

Spolupráca s rodičmi

VÝSTUPNÉ ŠTANDARDY

Schopnosti, zručnosti a postoje k autorite, spoločenskému poriadku a pravidlám

Schopnosti, zručnosti a postoje v osobnostnom rozmere

Schopnosti, zručnosti a postoje v sociálnom rozmere

Schopnosti, zručnosti a postoje v prírodo-spirituálnom rozmere

Schopnosti, zručnosti a postoje v kultúrno-náboženskom rozmere

Schopnosti, zručnosti a postoje v celosvetovom – univerzálnom rozmere

Výkonové štandardy

Záver

PREDSTAVENIE 1. ETAPY

Pohľad do „podpalubia“ chlapcov piatakov a šiestakov (10 – 11 rokov)

Oči detí sa prirodzene upierajú na dospelých. Najprv na vlastných rodičov, od ktorých závisia a ktorých obdivujú. Aj oni chcú raz môcť všetko to, čo ich rodičia. Neskôr si však začnú všimnúť aj iných dospelých, ktorí ich niečím upúťali (uniformou, hrou na hudobnom nástroji, autoritou učiteľa...).

Hoc identifikácie chlapcov s rôznymi mužmi začínajú aj skôr – ako vidieť z ich hier – pre chlapcov v piatej a šiestej triede sú zvlášť dôležité. V tomto veku sa popri tvorivosti **začína u chlapcov objavovať aj kritické myslenie** (nástup formálnych operácií) **a vyššia úroveň morálneho správania** (konvenčná morálka plnenia očakávaní). **Preto ich identifikácie nie sú len povrchným napodobňovaním dospelých, ale aj prijímaním ich základných životných a morálnych postojov – teda časom zrodu charakteru.** Ak bol v ich rodine otec, zhruba do tohto veku zohrával rolu vzoru on. Teraz však väčšina chlapcov skúma ďalšie príklady „silných“ mužov. **Z tohto dôvodu potrebujú chlapci stretnúť veľkých mužov – Hrdinov.**

V súčasnej kultúre sú postavy pravých hrdinov v úzadí. V popredí sú postavy „hviezd“, „celebrít“, „frajero“, ktorí svojimi „kúskami“ získavajú okamžitý obdiv okolostojacich divákov. **Chlapci potrebujú stretnúť dôveryhodného a nezištného priateľa, ktorý by ich pri hľadaní pravého Muža správne nasmeroval.**

HRDINA v príbehoch

Už v najstarších mýtoch a bájach sa spomedzi mnohých podôb muža vyníma jedna – Hrdina. Religionisti, hlbinní psychológovia, kultúrni antropológovia popísali presne charakter tejto postavy. Fascinovalo ich, že vo všetkých známych kultúrach našli takmer identický obraz – **archetyp – muža, ktorý je záchrancom vlastného spoločenstva.**

Tento muž je predstavený **formou príbehu**, v ktorom obyčajne vystupuje ako hlavná postava – protagonist. Často je to mladý muž alebo chlapec. V jednom okamžiku sa mu otvoria oči a začne chápať ťažkú a na prvý pohľad beznádejnú situáciu svojho spoločenstva. Hlboko v jeho vnútri sa zrodí rozhodnutie pomôcť svojmu spoločenstvu. Musí však preto opustiť vlastné pohodlie a bezpečie, a vydať sa na nebezpečnú cestu konfrontácie s nepriateľom (drakom, čarodejníkom...), ktorý je ničiteľom jeho spoločenstva. Obrazom beznádejnej situácie býva napr. zakliate kráľovstvo, v ktorom sa stratil život alebo hrozba vládcu temných síl, ktorý chce mať vo svojej moci celý svet.

Mladý muž – Hrdina – prestane myslieť na seba a na svoj život a **vydáva sa na cestu, na ktorej ho čaká boj.** Na tejto ceste stretá zdanlivo bezvýznamné postavy, ktoré mu vďaka jeho pokore ukazujú cestu a dávajú prostriedky na to, aby vyhral v nerovnom boji, v ktorom bojuje viac za druhých ako za seba. Prichádza moment rozhodujúceho zápasu dobra a zla, života a smrti. Muž, ktorý sa odhodlal ísť zabiť zhubcu svojho spoločenstva, poráža sily zla a vracia sa s trofejou slobodného života pre všetkých.

Takto predstavujú svoje hlavné postavy aj biblické texty – Jozefa, ktorého predali do otroctva vlastní bratia, Dávida, ktorý ide bojovať s Goliášom alebo aj Mojžiša, ktorý vstupuje do konfrontácie s egyptským faraónom. **V najsilnejšom obraze však tento Hrdina nielen víťazí, ale aj zomiera za spravodlivú vec a práve svojou smrťou prináša život svojmu spoločenstvu.**

Príbeh takéhoto Hrdinu sa vpija hlboko do duše chlapca najmä vtedy, ak mu ho autenticky a presvedčivo podáva skutočný muž. Autenticky a presvedčivo – to znamená tak, že rozprávajúci muž tohto Hrdinu v očiach chlapca reprezentuje.

HRDINA v skutočnom svete

Sú na svete ešte takíto muži, ktorí môžu reprezentovať skutočného hrdinu?

Sú tu ešte muži, ktorí idú vo svojom živote cestou, na ktorej sa obetujú pre dobro druhých?

Nemáme o nich pochybnosti, len nepózujú pred objektívmi.

Ani svetlomety a bodové reflektory sa na nich nezameriavajú, lebo navonok sú úplne obyčajní.

A preto ich väčšina nespoznáva.

Prekvapenia sa však skrývajú v zákulisí!

Hrdinovia prichádzajú na javisko vtedy, keď sa vynárajú hrozby a prekážky života.

Predstavte si 4-ročného chlapca Iqbala z Pandžábu, ktorého rodičia predali do továrne na výrobu kobercov. Namiesto detských hier ho čakajú každý deň krosná a 12 – 13 hodín práce. Po šiestich rokoch otrockej práce má šťastie stretnúť sa s Ehsanom Ullahom Khanom – prezidentom Frontu oslobodenia z nútených prác. Je oslobodený od svojich prác a ako 10-ročný sa stane vodcom oslobodenia šiestich miliónov pakistanských detí s podobným osudom. Chodí po dedinách Pandžábu a má verejné prejavy. Nemá strach, lebo vo svojej chlapčenskej duši vníma, že stojí na strane spravodlivosti a práva. Výsledkom jeho „boja“ sú desiatky zatvorených tovární na koberce a samozrejme – straty ziskov tých, čo žijú z detskej práce. Chlapec s takýmto vplyvom je pre nich príliš veľkým ponížením. 16. apríla 1995 (práve na Veľkú noc) je dvanásťročný Iqbal Masih zastrelený dávkou zo samopalu.

To je príbeh, ktorý mení svet a vpája sa do duše chlapcov.

Aj v našom, zdanlivo usporiadanom svete sú hrozby a prekážky života. Tie najrozhodujúcejšie nespočívajú v správaní ľudí, ale v ich myslení.

Ak sa považujeme za dospelých, mali by sme ich vidieť sami. Je to súčasť našej kompetencie odhaľovať cestu k životu mladým.

Prekážkou života je všetko, čo bráni dospelosti jednotlivca alebo celej spoločnosti.

Egoizmus, hľadanie vlastných výhod, zisťnosť, vypočítavosť, pohodlnosť, konformná a konzumná spoločnosť, necitlivosť ľudí voči poriadku života, absencia solidarity medzi ľuďmi, drancovanie prírodných zdrojov, nekontrolovaný lov zveri na pokraji vyhynutia, bezohľadná honba za ziskom... sú v prvom rade konkrétne prejavy nezrelosti. V konečnom dôsledku je **prekážkou či hrozbou pre spoločenstvo každý, kto nevytvára poriadok života.**

Základná úloha – zrodenie HRDINU

Hrdina sa nerodí z vlastných síl, ani z úsilia, niekoho upútať.

Čo je potrebné k tomu, aby hrdina začal žiť vo vnútri 10 – 11-ročného chlapca?

Muž, ktorý vidí viac ako konzumný človek, ktorý je obetavý a ktorý vie „rozbaľiť“ potenciál divokého alebo zakríknutého chlapca. Takýto muž má šancu prostredníctvom ponúknutého programu splniť vo vzťahu ku chlapcom tri navzájom súvisiace úlohy: „**otvárať im oči**“, vytvárať podmienky zrodu túžby niečo „**veľké pre druhých**“ urobiť a **pomáhať chlapcom objavovať zárodky ich nadania.**

1. Pre „**otvorenie očí**“ potrebujú chlapci **aktivity, ktoré vedú k objavom a skúsenostiam niečoho nového a prekvapujúceho**, čo uniká povrchným a krátkozrakým pohľadom. Chlapec je na začiatku dlhej cesty a potrebuje vidieť viac a ďalej. Jeho život je dobrodružným hľadaním pokladov. Háčik je v tom, že týmito pokladmi nie sú materiálne veci, ako mu nahovára jeho skomercializované okolie,

ale hlbšie pochopenie (zmyslu) toho, čo je pod povrchom vecí, udalostí a života. Preto môžeme toto vzrušujúce hľadanie nazvať „**otváranie očí**“.

2. Pre **zrod túžby „urobiť niečo významné pre druhých“** chlapci potrebujú, aby muži vložili do nich zárodky tejto túžby tým, že **ponúkajú vzory mužov**, ktorí mysleli na druhých, **poukazujú na hodnotu obety, sú jej príkladom a umožňujú chlapcom získať prvé skúsenosti s robením dobra**. Chlapec, ktorý pozerá na svoju budúcnosť s takouto túžbou, stáva sa pokladom svojho spoločenstva. Sám si však túto skutočnosť vôbec neuvedomuje. To musí objaviť a diskkrétne oceniť a osláviť niekto druhý – niekto, kto sa zaujíma o jeho rast – a vytvárať podmienky pre ďalší rozvoj a zúročenie tohto daru. Takouto túžbou sa rodí srdce chlapca. V ňom sa môže stretnúť s Nesmiernosťou a Láskou Boha a nájsť v ňom zdroj hľadaných síl. Tu sú korene jeho budúceho charakteru. Bez tejto túžby vychovávame len všestranne nadaných a rozvinutých individualistov¹. (Pozri Metodické poznámky – Pedagogika túžby)
3. Pre **objavenie zárodkov vlastného nadania** chlapci potrebujú, aby ten, kto sa im bude venovať, pripravoval pre nich pestré a rôznorodé aktivity. Už na začiatku treba zistiť, čomu všetkému sa chlapci venujú (krúžky, individuálne záľuby a pod.) a **program stretnutí vyplniť činnosťami, ktoré prebúdajú záujmy a rozvíjajú schopnosti**².

V týchto troch oblastiach pomáhame chlapcom počas celej cesty. Teda všetky aktivity majú byť pre chlapcov čo najviac objavné, inšpirujúce k obetavosti a odhaľujúce ich nadanie. Keď pomôžeme chlapcom rozvíjať sa v týchto troch oblastiach, staneme sa pre nich v ich živote významní. Je dobré, ak toto zvládneme pred začiatkom puberty, lebo potom sa ich pozornosť a obrazotvornosť výrazne zameriava na oblasť sexuality a do popredia vystúpia iné dôležité úlohy.

Rozmery základnej úlohy a roly dospelých

Hlavnú úlohu tohto obdobia v živote chlapca môžeme označiť ako kontakt s archetypom Hrdinu. Kontakt nechápeme ako vedomosti, ale o zažitie „duše“ Hrdinu. Táto úloha je jedna, ale v skutočnosti má viaceré rozmery:

- v osobnostnom rozmere je úlohou otvorenie sa pre život (súčasťou sú identifikácie s kladnými strhujúcimi vzormi),
- v sociálnom (spoločenskom) rozmere je úlohou začleňovanie do skupiny,
- v prírodo-spirituálnom rozmere je úlohou rozvoj vonkajšej a vnútornej vnímavosti v kontexte prírody a rozvoj tvorivosti (objavenie nadania),

---

¹ Toto všetko sa odohráva v rovesníckej skupine, do ktorej sa chlapec prirodzene – ale s našou pomocou – zaraďuje. Vykročiť na cestu hrdinstva v tomto kontexte rovesníkov, znamená pre neho – popri prirodzenom súperení – stávať sa priateľom, ktorému záleží na osude a postavení tých, s ktorými sa cíti dobre a ktorí sú mu blízki. Konanie dobra v skupine sa premieňa na konkrétnu hodnotu – veľké priateľstvá.

² Menujeme len niektoré: krátke scény a osobné prejavy, piesne, poznávanie prírody, športové hry, logické hádanky, učenie sa sociálnym zručnostiam – pri spoločenských hrách, osvojovanie si konštrukčných a technických zručností – lepenie modelu, pozorovanie prírody, kreslenie, maľovanie a modelovanie, starostlivosť o zviera alebo rastlinu, príprava pokrmu – upečenie chleba a pod.

- v kultúrno-náboženskom rozmere je úlohou osvojovanie si kultúry života vlastného spoločenstva (objavenie sveta posledných významov),
- v celosvetovom – univerzálnom rozmere je úlohou kladné otvorenie sa voči celému svetu a zrod túžby urobiť niečo dobré pre druhých (získanie kladných skúseností z pomoci druhým).

Každý rozmer si vyžaduje osobitnú činnosť dospelého alebo animátora: ponuku vhodných hier a vzorov, pomoc pri budovaní skupiny, sprostredkovanie skúseností a vytváranie podmienok rozvoja tvorivosti, privádzanie ku prameňom kultúry vlastného spoločenstva, vytváranie podmienok pre zrod a rast túžby urobiť niečo pre druhých. Pomoc dospelého sa stáva významnou, ak dokáže zaujať potrebné roly: rolu animátora hry a vzoru, rolu animátora skupiny, rolu dôverného znalca duše a prírody, rolu uvádzača do kultúry, rolu človeka otvoreného pre celý svet.

Ak chlapec nesplní úlohu tohto obdobia, tak v jeho správaní môžeme pozorovať zotrúvanie v egoistických postojoch, ľahostajnosť, ľahkú ovplyviteľnosť, vrtošivosť, lipnutie k veciam, upútavanie pozornosti a celkovú nespokojnosť.

Rozmery základnej úlohy	prejavy zlyhania	signifikantné roly dospelých
1. otvorenie sa pre život (identifik. s kladnými vzormi), 2. začleňovanie sa do skupiny, 3. vedomie vlastného nadania, 4. hlbšie spoznanie vlastnej kultúry, 5. zrod túžby urobiť niečo dobré pre druhých,	zotrúvanie v egoistických postojoch, ľahostajnosť, ľahká ovplyviteľnosť, lipnutie k veciam, upútavanie pozornosti	otec, mužský vzor, dôveryhodný a nezištný priateľ, animátor hier, rozprávač, objaviteľ talentov,

Ciele zodpovedajúce úlohám

Pre splnenie jednotlivých úloh je nevyhnutná prítomnosť a aktivita dospelých – animátorov, ktorí vytyčujú spoločnú cestu (pripravujú itinerár), a preto si potrebujú konkretizovať svoje ciele a na ich dosiahnutie zamerať činnosti.

Ciele v osobnostnom rozmere:

- Pomôcť chlapcovi otvoriť sa pre život, hru a plné emocionálne prežívanie rôznych momentov každodenného života, aby sa v nich rozvíjala jeho fantázia a tvorivosť.
- Umožniť mu spoznať kladné strhujúce vzory a prežiť identifikáciu s nimi.
- Učiť ho vidieť, čítať a písať svoj život ako príbeh, ktorého smerovanie chlapec sám ovplyvňuje a vníma ho ako súvislý celok (s fázami radosti, svetla a sily ale aj fázami smútku, tmy a neschopnosti).
- Pomôcť mu uvedomovať si hodnotu svojich činov a poznávať seba (svoju povahu a rodiaci sa charakter).

Ciele v sociálnom rozmere:

- Zaujímavými ponukami vzbudzovať u chlapca záujem žiť spolu s druhými (záujem o druhých, solidarita, spolupatričnosť).
- Ukázať príklad zdravého sexuálneho správania a vyjadrovania v spoločnosti, ktorá v tejto oblasti prehliada ľudskú dôstojnosť.

Ciele v prírodo-spirituálnom rozmere:

- Ukotviť chlapca v reálnom svete najmä v prírode.
- Presvedčiť chlapca o jeho vlastných tvorivých schopnostiach cez aktivity, ktoré ho vtiahnú skôr, než on sám seba presvedčí o svojej údajnej neschopnosti.
- Uviesť ho do vnímania poriadku a súzvuku života, ktorého je aj on súčasťou.

Ciele v kultúrno-náboženskom rozmere:

- Pomôcť mu kriticky hodnotiť konanie a správanie ľudí v príbehoch a v skutočnom živote (rozlišovať dobro a zlo prítomné v živote a v našom konaní).
- Postupne ho uvádzať do vnímania základných symbolov, slávení, skupinových rituálov a do tajomstva kresťanského života a viery.

Ciele v celosvetovom – univerzálnom rozmere:

- Pomáhať mu objaviť širšiu víziu sveta (otvárať sa voči svetu).
- Umožniť mu zažiť skúsenosti konania dobra.
- Umožniť mu spoznať význam jeho nadania a schopností pre druhých (v širšom kontexte sveta)³.

Postupnosť pohybov v 1. etape cesty

Výchova je úspešná vtedy, keď je cestou, po ktorej vychovávaný sám kráča (s nadšením beží) a na nej sa pozitívne mení. S takýmito aspiráciami sme pripravovali aj cestu Hrdinov. Pri príprave tejto cesty sme sa zamerali na to, aby sa stala postupnosťou skutočných na seba nadväzujúcich pohybov, resp. prechodov:

z pohodlia domova → k zážitkom v skupine → k spoznaniu seba a druhých → k novým tajomstvám → k vnímaniu svojho života ako príbehu → k objaveniu veľkého príbehu, do ktorého môže vstúpiť a stať sa jeho súčasťou – hrdinom.

Prechod od:	k:	Poradie a názov bloku (poč. stret.):
Pohodlia domova	Zážitkom v skupine	Úvodné stretnutia (3)
Zážitkov v skupine	Spoznaniu seba a druhých	1. blok Svet mojich tajomstiev (9)
Spoznania seba a druhých	Novým tajomstvám	2. blok Cesta za tajomstvami (12)
Nových tajomstiev	Vnímaniu svojho života ako príbehu	3. blok Tajomný príbeh predaného chlapca (4 +)
Vnímania svojho života ako príbehu	K objaveniu veľkého príbehu, do ktorého môže vstúpiť	4. blok Veľký príbeh sveta (4 +)

(poznámka pre Kali – nemusí byť tab. Stačia tabulátory...)

Cesta začína ponukami, ktoré sú pre chlapca prítlačivé. Takouto ponukou môže byť pozvanie na zaujímavé podujatie alebo miesto (hrad, výlet, plavbu), alebo na stretnutie s človekom, ktorý by bol pre chlapcov veľmi zaujímavý (napr. cestovateľ, známy športovec, potápač, vojak mierových síl a pod.). Počas tohto stretnutia sa chlapcom naznačí nejaké dobrodružstvo, na ktorom by mohli sami mať účasť ale tak, aby v uskutočnení tejto ponuky zostalo niečo tajomné, čo sa im bude len postupne odhaľovať. Takáto ponuka uľahčuje opúšťanie domáceho pohodlia a pomáha vstúpiť do dobrodružstva spolu s novými priateľmi.

³ Nasledujúci zoznam cieľov nie je vyčerpávajúci a členovia výchovnej komunity si ho podľa potrieb konkrétnej skupiny chlapcov môžu rozšíriť. Prípadné nové ciele treba previesť do činností a tieto vložiť na vhodnom mieste do programu.

Po takomto vtiahnutí do naznačenej cesty (2 – 3 úvodné stretnutia) nasledujú bloky stretnutí s výchovnými aktivitami.

V 1. bloku – Svet mojich tajomstiev – ide o objavovanie tajomstiev vlastného života a ich sprístupňovanie ostatným členom skupiny. Chlapci tu v aktivitách spoznávajú viac seba i svojich spoločníkov v skupine, učia sa vyjadrovať a počúvať jeden druhého, prežívať radosť z toho, že sú spolu.

V 2. bloku – Cesta za tajomstvami – sa chlapcom otvára vzrušujúca cesta za novými tajomstvami, ktoré presahujú svet ich doterajších bežných skúseností. V popredí je objavovanie vesmíru a človeka v ňom v atmosfére noci, praskajúceho ohňa a ľudí, ktorí niečo zaujímavé rozprávajú.

V 3. bloku – Tajomný príbeh predaného chlapca – sa chlapcom ponúka možnosť zážitkovo vstúpiť do tajomného príbehu predaného chlapca – Jozefa Egyptského. Tento biblický príbeh má v sebe veľa pedagogickej múdrosti a dáva animátorom príležitosť lepšie pripraviť chlapcov na to, čo ich v dospievaní a aj v dospelosti čaká. Zámerom je, aby chlapci neboli len poslucháčmi, ale aby sami akčne vstúpili do biblického príbehu.

Vo 4. bloku – Veľký príbeh sveta – by mal byť už vhodný čas na to, aby sa im odhalil veľký príbeh sveta a dala možnosť reálne do neho aj vstúpiť. Tento veľký príbeh má svoju biblickú verziu písanú rečou dávnych kultúr a má aj svoju novodobú verziu písanú rečou súčasných vied. Vstúpiť do tohto jediného príbehu v dvoch jazykovo odlišných verziách otvára chlapcovi cestu plného života⁴.

METODICKÉ POZNÁMKY

Cieľová skupina

Cieľovou skupinou pre navrhovanú cestu sú chlapci (piatáci – šiestaci), ktorí majú záujem a aj sa odhodlajú počas určitého času spoločne stretať a prejsť jeden úsek cesty. Nie je nevyhnutné, aby sa zaväzovali na celý rok, resp. dva roky. Stačí na niekoľko stretnutí, resp. na 2 – 3 mesiace, prípadne len na prímestský tábor. Táto časovo kratšia viazanosť – „krátkodobá zmluva“ – dáva chlapcom väčší priestor na slobodné rozhodnutie pokračovať vo výchovnej ceste. Podmienky účasti na programe, ktoré na chlapcov kladieme, sú jednoduché: rešpektovanie animátora, pravidiel, ktoré sa pri aktivitách vyhlásia a programu, ktorý je pripravený.

Symbolický svet Hrdinov

Ak chceme chlapcom pomôcť splniť ich základnú úlohu, musíme vstúpiť do sveta, v ktorom žijú – do sveta hier, zábav a tvorivosti ale aj súťaží, zápasov, bojov a súperenia. Tento ich svet je súčasne svetom hľadania veľkého a silného muža. Náš vstup do ich sveta – ako vzorových mužov a opravdivých a spoľahlivých priateľov – je dôležitý z toho dôvodu, že kultúra, ktorá

---

⁴ Stretnutia v jednotlivých blokoch navzájom súvisia tak, aby tvorili jeden ucelený proces a vytvorili podmienky pre reálny prechod – pohyb (zmenu) v živote chlapca. Postupnosť tém stretnutí je možné na ktoromkoľvek mieste podľa potreby prerušiť (napr. kvôli veľkým sviatkom), redukovat' (vynechať niektoré témy), rozšíriť (napr. o iné zálesácke, biblické alebo prírodovedné témy), prípadne tému jedného stretnutia prebrať na viacerých stretnutiach alebo naopak – viac stretnutí spojiť.

chlapcov obklopuje, im ponúka skôr „frajero“ , „machro“ alebo „extrémistov“, z ktorých ide strach a ktorí skutočnú veľkosť Hrdinu nepochopili, odmietli alebo len predstierajú⁵.

Do tohto sveta chlapcov je potrebné vniesť životné témy zápasu medzi dobrom a zlom, spravodlivosťou a bezprávím, pravdou a lžou, láskou a nenávisťou, statočnosťou a podlosťou, priateľstvom a zradou, svetlom a tmou. **Keď začnú tieto témy hýbať vnútram chlapcov, keď sa stanú pre nich vážnymi témami a prestanú byť k nim ľahostajní, vtedy prekročia hranice obdobia púheho napodobňovania dospelých a vstúpia do symbolického sveta Hrdinov.**

Je potrebné, aby ich do tohto sveta prvých základných rozhodnutí a rozhodujúcich životných volieb uvádzali príkladom, symbolmi a vhodnými rituálmi dospelí. S ich podporou sa má v duši chlapca splniť základná úloha: má sa zrodiť túžba aktívne vstúpiť do sveta, ktorý sa pred chlapcom otvára a pevné odhodlanie aj za cenu veľkej obety urobiť niečo významné v prospech druhých a života.

Tento symbolický svet je potrebné chlapcom zhmotniť, aby sa ním dalo „prechádzať“ a v myslení a správaní chlapcov sa postupne dosiahol reálny prechod na vyššiu – zrelšiu – úroveň. Okrem čítania a pozerania dobrodružných príbehov, môžeme s nimi navštevovať symbolicky a historicky významné miesta, vyrábať si určité predmety – erby, štíty a zbrane, spoločne porovnávať správanie rôznych mužov (hrdinov) a reakcie okolia na nich.

Pedagogika túžby

Predstavte si otca, ktorý kúpi svojmu dvojročnému synovi elektrický vláčik o akom ešte vôbec ani nesníval a dá mu ho skôr, akoby sa stal predmetom jeho pozornosti a túžob. Keďže ho dostal ako dvojročný, už nikdy nebude po ňom ako starší túžiť, lebo ho už má. Ak by ho nemal, a kdesi ho neskôr zazrel, začal by o ňom snívať a uvažovať, ako by ho mohol získať a ako sa k nemu dostať. Možno by prosil otca alebo mamu, aby mu ho kúpili. Možno by navštívil kamaráta, ktorý takýto vláčik má a možno by videl, že už ho prestal baviť. Možno by ho stále chcel, ale aby ho získal, musel by si naň šetriť a kvôli tomu niektorých vecí sa aj zrieknuť. A možno by počas šetrenia uvážil, že si radšej kúpi korčule, ktoré ho postupom času ešte viac upútali.

Ak dieťa upúta nejaká hračka alebo iná vec, ktorú ešte nemá, naštartuje v ňom zložitý proces, ktorého súčasťou je – zvažovanie možností, ich triedenie a usporadúvanie, výber jednej najvyššej hodnoty a zrieknutie sa všetkých ostatných v jej prospech. Spontánne sa učí tvoriť stratégie, organizovať svoje zdroje, spolupracovať pritom z druhými. Dieťa práve vďaka takémuto zvažovaniu si usporadúva svoj vnútorný svet, navyká si zriekať sa v prospech niečoho cennejšieho a keď sa podobné situácie opakujú, vytvára si mentálne postupy, ktoré ho pripravujú na zvládnutie zložitejších životných situácií.

Kto dáva svojim deťom veci, ako mu ich ponúkajú katalógy, internetové stránky a výkladné skrine a neberie ohľad na vnútorný rast svojich detí, stáva sa tým najväčšou prekážkou ich zrenia a dosiahnutia budúcej spokojnosti.

---

⁵ Práve preto je dôležité, aby sa osoby, ktoré do programu vstupujú, snažili reprezentovať takéhoto muža bez toho, aby sa na neho len hrali a ho predstierali. Tým sa stávajú pre chlapcov významnými. Z tohto dôvodu je to pre animátorov výzva otvorene sa pozrieť na seba ako na muža, akým vo svojom vnútri ale aj navonok každý je – na svoje sebaovládanie, schopnosť nasadiť a mobilizovať svoje sily, rozhladenosť a chápanie toho, o čo vlastne v našom ľudskom živote ide a o čom je súčasná doba, v ktorej žijeme. Animátori majú byť v očiach chlapcov reprezentantmi novej vízie sveta.

V tomto zmysle je **zrod túžby niečo dobré urobiť pre druhých v živote chlapca prvým veľkým úspešným krokom k dospelosti**. Táto zárodočná túžba **môže totiž organizovať jeho vnútorný život a postupne sa premietat' do jeho dôležitých životných rozhodnutí**. Preto nám na objavení sa tejto túžby veľmi záleží.

VÝCHOVA K VIERE

Objavovanie vitálneho spoločenstva a zážitok osobného prístupu

Jednou z najvýznamnejších skúseností pre chlapca v predpuberte je **objavenie vitálneho spoločenstva**. Chlapec túži objaviť miesta života, miesta svojho rastu a ľudí, ktorí takéto prostredia vytvárajú. Ak chceme chlapcov osloviť a záleží nám na tom, aby do programu vstúpili, je potrebné, aby výchovná komunita takéto spoločenstvá prirodzene vytvárala. Nejde tu o vytvorenie umelého „lunaparku“, ale **o prostredia s bohatými ponukami rozvoja a s kultúrou pravých, úprimných a neformálnych vzťahov**.

Druhou nie menej významnou skúsenosťou pre chlapca je **zažitie autentického záujmu a osobného stretnutia s dospelým**. Chlapec vie, že k tomu, aby mohol uskutočniť svoj sen, potrebuje pomoc dospelých. Pri takomto stretnutí je dôležité vytvoriť vzťah dôvery, ktorý je potrebný pre odovzdanie a prijatie niečoho cenného, a teda aj toho, o čo v živote ide – „kl'úča úspechu“. Mladý animátor, ktorého chlapec ešte nezaraďuje medzi dospelých, umožňuje priepasť medzi dvoma svetmi ľahšie preklenúť.

Vitálne spoločenstvo a dôveryhodný dospelý sú pre chlapca prirodzenou cestou do sveta plného života dospelých.

Objavovanie Ježiša Krista

Cesta objavovania Hrdinu je zaujímavá tým, že sa v nej prirodzene spája vnútorný svet rodiaceho sa muža so svetom viery. Chlapec vo svojom vnútri spoznáva pravú podobu hrdinstva bez toho, aby mala hneď náboženskú podobu. Pravé hrdinstvo je predmetom jeho obdivu a zasiahne jeho dušu skôr, ako by sa mu predkladalo ako vonkajšia povinnosť. Z tohto hľadiska bežné formy tradičnej kresťanskej iniciácie strácajú srdce rodiaceho sa muža, lebo na tieto skutočnosti neprihliadajú. Stretnutia s pravými mužmi a reprezentantmi Hrdinu pripravujú chlapca na vnútorné spoznanie Krista ako pravého Hrdinu. Kristus je príkladom muža, ktorý myslel na druhých a za svojich priateľov dal aj svoj vlastný život. Takýto príklad v literárnom alebo filmovom prevedení chlapcov zasahuje v hĺbke ich duše – ako napr. v treťom dieli Winnetoua, ktorý svojou smrťou zachraňuje svojho priateľa Old Shatterhanda – a chlapci pri ňom plačú.

Postupné spoznávanie a odhaľovanie Krista ako pravého Hrdinu vedie k tomu, že chlapec – ktorý sa chce stať Hrdinom – objaví v dočasne exkluzívne mužskom kontexte chlapčenskej skupiny (1. a 2. etapa) význam slávenia Eucharistie. Prijímanie Tela a Krvi žijúceho pravého Muža – Hrdinu – prestane byť pre neho hrozbou, že náboženský svet žien, ktorých početná prevaha a náboženské prejavy štylizujú naše kostoly, pohltí jeho rodiacu sa mužskosť. Naopak, toto prijímanie pravého Hrdinu sa stane pre neho momentom skutočnej premeny a naplnením vnútornej potreby identifikácie⁶.

---

⁶ Na slávenia Eucharistie sa chlapci v tejto etape pripravujú aktivitami ako je zakladanie a udržiavanie ohňa, spoločné pečenie chleba, pozorné počúvanie životných príbehov, delenie sa o jedlo, spoločné stolovania pri slávnostných príležitostiach a pod. Prípadné spoločné slávenia Eucharistie by mohli byť pre chlapcov situované do iných prostredí ako je kostol, napr. okolo stola na chate, v prírode spolu s otcami, na vrchu a pod. Práve v tomto veku začína byť dôležité, aby boli chlapci v určitých momentoch dočasne oddelení od ostatných

MOMENTY A FORMY REALIZÁCIE

Program prebieha v 8 až 12-členných skupinách a realizuje sa formou pravidelných týždenných stretnutí, nocovačiek, jednodňových výletov alebo dvojdňových pobytov. Program začína úvodným stretnutím a na záver počíta aj s prázdninovým letným táborom, ktorý by mal doplniť, prehĺbiť a zavŕšiť celú výchovnú cestu skupiny.

Prihlasovanie sa do programu

Je dôležité, aby bol výchovný program potenciálnym záujemcom vhodne oznámený a predstavený (zvlášť chlapcom a zvlášť rodičom). Ideálne je, ak je rast počtu účastníkov a skupín organický (nazbierajú sa prvé skúsenosti) a ponuka nemá charakter masovej akcie (mnohí by to mohli zo zásady odmietnuť). Rodičia by mali byť dostatočne osobne, ale aj vhodným bulletinom, informovaní o ciele a metodike programu. Nakoľko je to možné, chlapec by sa mal na tento program prihlasovať v prítomnosti svojho otca, resp. otec by sa mal prihlasovať spolu so svojím synom. Otcovia majú mať v rámci programu príležitosť pozitívne realizovať svoje otcovstvo. Preto treba využiť príležitosti, aby mohli aktívne – ale slobodne – vstupovať do plnenia rôznych úloh. Otcov povzbudíme, aby venovali väčšiu pozornosť svojim deťom, našli si čas počúvať ich a rozprávať sa s nimi.

Úvodné stretnutie

Na stretnutie pozývame otcov so svojimi synmi. Naším cieľom je nadchnúť a motivovať chlapcov aj ich otcov pre cestu rastu. Preto je potrebné predstaviť spoločenstvo animátorov a výchovnú komunitu (dospelých garantov) tak, aby chlapci mali veľký záujem do nej sa začleniť. Obraz mužského spoločenstva je dôležitý zvlášť v kresťanskom spoločenstve, kde miestne bohoslužby navštevujú najmä staršie ženy a celý kresťanský život sa chápe ako „chodenie“ do kostola. Aj z tohto dôvodu je vhodnejšie pre tento moment svetské prostredie. Na tomto stretnutí sa chlapcom odovzdajú dôležité informácie ohľadom ich nasledujúceho stretnutia. Do programu je vhodné zaradiť aj film, ktorý súvisí s našou ponukou a pre chlapcov je výzvou.

Týždenné stretnutia

Pre vytvorenie živého osobného vzťahu a spoločnú cestu skupiny sú základom týždenné stretnutia skupiny. Dĺžka jedného stretnutia je približne 90 min. 4 bloky s návrhmi stretnutí si môžeme predstaviť ako stavebnicu lega s rôznymi vzájomne spájateľnými prvkami. Jednotlivé stretnutia – témy – sa môžu uskutočniť v rámci týždenných stretnutí ale aj celodenných a víkendových pobytov, prípadne letného tábora. Celá príprava výchovnej cesty konkrétnej skupiny chlapcov pozýva animátorov k tvorivému spracovaniu navrhnutého itinerára podľa podmienok miestneho prostredia a záujmov chlapcov a animátorov.

Výlety a „nocovačky“

Tieto momenty je vhodné plánovať ku koncu blokov. Chlapcov treba na ne pripravovať tak, aby ich motivovali k príprave a už vopred sa na ne tešili. Výlet alebo nocovačku treba pripraviť tak, aby zavŕšili základný pohyb končiaceho sa bloku a chlapcov uviedli do nového bloku. Rozhodne v nich musí byť niečo tajomného, čo animátori chlapcom vopred len naznačia a čo ich súčasne po odhalení nesklame. Pri príprave si treba uvedomiť, že tieto momenty dávajú väčší priestor pre **nevšedné zážitky** (napr. pri putovaní v prírode), **výchovu**

---

dospelých (modlitba, liturgia...), najmä od žien alebo aj dievčat, aby začali viac spájať vieru s mužskou atmosférou a mužskými prejavmi (v kruhu animátorov a svojich otcov) a posilnil sa ich vzťah s otcami.

k spolupráci (napr. príprava ohňa a jedál), **skúšky** (napr. skúšku mlčania alebo odvahy), **tajomné a posvätné momenty** (napr. vhodné rituály), ale aj pre **neformálne chvíle** (napr. večerné rozhovory, spoločenské hry a stolovanie). Chlapci by sa mali vrátiť z takýchto akcií určitým spôsobom naplnení a vnútorne zjednotení.

Letný tábor

Letný tábor je vhodnou formou na syntézu spoločnej cesty skupiny. Chlapec by sa počas neho nemal stratíť v mase. Pripravujeme ho tak, aby sa v ňom uplatnili formy a činnosti, ktoré pomôžu zjednoteniu a zvnútorneniu jednotlivých úsekov (blokov) cesty. V rámci tábora je vhodné včleniť do jeho programu tie aktivity, ktoré týždenné stretnutia skupiny neumožňovali (napr. pozorovanie hviezd na nočnej oblohe, táborák, skúšku odvahy, rituál prechodu z detstva do dospelosti – „pochovanie“ milej hračky a pod.). **Celá cesta ako celok by mala zostať nezmazateľnou osobnou skúsenosťou, ktorá robí chlapca schopným vstúpiť do nasledujúcej úrovne bojovníkov...**

Praktický poradca

Nevyprázdniť Hrdinu

Napriek tomu, že identifikácia s pravým mužom – Hrdinom – tvorí v tomto období dynamické jadro celého programu, **nie je predmetom priameho vysvetľovania chlapcom**, ale je premietnutá do metodiky programu. Program je cestou k tomu, aby sa hrdina zrodil vo vnútri chlapca. Dotláčať chlapca k hrdinstvu by bol nezmysel. Z tohto dôvodu sa aj pomenovanie „hrdina“ používa pred chlapcami s mierou. Toto slovo sa nesmie ošúchať a obsahovo vyprázdniť. Preto na titulnej strane neuvádzame názov „Hrdinovia“, aby toto označenie v slovníku animátorov a chlapcov nestratilo svoj náboj a energiu. Ako jeho bežnejší ekvivalent je vhodné používať slovo „priateľ“.

Pozývanie na cestu

Celý program stretnutí je plánovaný na 2 roky. Chlapcom a ich rodičom ho nemusíme ponúkať hneď v celom rozsahu. Môžeme si vziať najprv len jeden blok – 12 stretnutí – a aranžovať a predstaviť tento blok ako trojmesačnú skupinovú hru. Keď sa im bude program páčiť, budú mať možnosť v ňom pokračovať.

Hneď zaujať fantáziu

Dosiahneme to tým, že našu cestu predstavíme ako hľadanie strateného pokladu alebo ostrova dávnej civilizácie, ktorý ukrýva vzácne starobylé texty. Malo by ísť o niečo tajomné, lebo tajomstvá vábia k ich odhaľovaniu a budú súčasťou celého programu tejto vekovej kategórie. Reálny svet, do ktorého chlapci prostredníctvom programu vstupujú, má svoje tajomstvá, ktoré bežní ľudia nevidia. Súčasťou realizovania celého programu môžu byť rôzne aktivity, ktoré zaujmú fantáziu ako napr. symbolická stavba lode – plachetnice, symbolické dobývanie územia alebo zakliateho zámku, výstup na horu a pod.

Filmy

Do itinerára môžeme včleniť 1 – 2 dobrodružné filmy (okrem filmu z úvodného stretnutia), ktoré by mohli byť východiskom pri spoločných rozhovoroch (spoločné predstavy). Ich cieľom je, aby pomohli chlapcom jasnejšie rozlišovať medzi dobrom a zlom, objavovať pravého hrdinu a vytvoriť podmienky pre spontánne stotožňovanie sa s ním. Teda nemali by to byť kontroverzné filmy pripúšťajúce veľmi protichodné interpretácie a postoje. Ako vhodné sa ukázali napr. tri časti Návratu do budúcnosti – Back to the future (1985, 1989,

1990) od Roberta Zemeckisa. Trilógia poukazuje na dôležitosť sprevádzania mladého človeka (Marty McFly) múdрым dospelým (Doc Brown) na ceste zrenia a na význam malých rozhodnutí, lebo v deji sa postupne ukazujú ich osudové dôsledky. Animátor musí jasne vedieť, čo chce filmom dosiahnuť a na čo má vopred alebo dodatočne pozornosť chlapcov sústrediť. Ak má skupina dobrú dynamiku a filmy by mohli chlapcov nudiť alebo viesť k pasivite, radšej ich vypustíme z programu.

Záznamníky

Na niektorom z úvodných stretnutí môžu chlapci dostať záznamník (napr. v rámci pokladovky) na značenie si dôležitých vecí ako: miesto nasledujúceho stretnutia, úlohy, čo si treba priniesť, svoje silné stránky, na čo by si kto mal dávať pozor a pod.

Symboly kompetencií

Chlapci môžu dostávať symboly – značky (zo série značiek) podľa kompetencií, ktoré budú získavať (za počúvanie, poslúchnutie, vyjadrenie sa, logické uvažovanie, zapamätanie, pomoc druhému, zrieknutie sa niečoho, kladné vyjadrenie o druhom, delenie sa o niečo, pokojné riešenie konfliktov, spev, prejav manuálnej zručnosti, vedomosť, rozvíjanie talentu...). Značky si môžu vlepovať do svojho záznamníka na jednu stranu s vyznačenými prázdnyimi políčkami. Sériu značiek tvoria štvorčeky z farebného papiera s natlačenými symbolmi kompetencií. Na pripomenutie ich môžeme umiestniť aj na poster. Chlapcom vopred nemusíme prezradiť všetky detaily hodnotenia. Bude ich to nútiť viac rozmýšľať.

Dodržiavanie pravidiel

Pri realizácii programu (diskusie, príprava ohňa, hry, súťaže a pod.) sú dôležité pravidlá. **Stanovenie pravidiel a dôsledkov za ich nedodržanie** poskytuje chlapcom pevnú oporu a nasmerovanie. Lebo hra bez pravidiel prestáva byť zábavnou. Prestáva byť školou života. Pravidlá však nesmú udusiť život a spontánnosť.

Neželané správanie

Ak sa v priebehu stretnutí objavuje neželané správanie, vysvetlí sa, prečo je neprípustné, a potom sa môžu zaň udeľovať napr. „zlé body“. Zlá vlastnosť je ako diera na lodi – potápa celú skupinu (sebeckosť, závisť, vulgárnosť, vysmievanie sa, nepočúvanie sa, ...)

Symbolická odmena

Treba si dobre premyslieť, aké symbolické odmeny budú chlapcov motivovať. Odmeny, ktoré nebudú oberať o chuť tých, čo nevyhrali... Celá výchovná cesta by mala byť hrou, v ktorej môžu všetci vyhrať – získať cenu! Odmenou môže byť výlet na hrad, tábor na zaujímavom mieste, plavba na lodi a pod.

Skúsenosť z cesty HRDINU

Dajme slovo priamo animátorovi – Mgr. Petrovi Melíškovi:

S našou 10-člennou skupinou chlapcov z Bratislavy sme v rokoch 2007 – 9 prechádzali cestou Hrdinu. Chlapci boli vo veku 5. – 6. trieda, boli medzi nimi aj niektorí hyperaktívni. Líniu tohto itinerára sme obohacovali hrami z rôznych zdrojov, medzi nimi aj z publikácií Zapletala (hututu, boje na štvorce, hra na agenta...). Stretnutia skupiny sa podľa možnosti uskutočňovali v zálesáckom duchu, v prírode, v blízkosti Dunaja.

Počas tejto cesty chlapci zažili mnoho zážitkov, získali nové skúsenosti a začali chápať aj také veci, že ich to osobne obohatí, keď urobia niečo pre partiu alebo aj pre niekoho mimo skupiny, kto im nie je sympatický. V postupnom obrusovaní ich egoizmu sme videli ich približovanie sa k hrdinstvu.

V rámci programov sme pozerali film *Návrat do budúcnosti – Back to the future*. Film ich zaujal. Jeho dej bol jednoduchý. Všimli sme si, že téma hrdinstva sa v ich chápaní stotožňuje s témou priateľstva. Zdalo sa nám vhodnejšie používať práve terminológiu priateľstva, ktorá je bližšia ich každodennému životu a životu skupiny. Možno povedať, že priateľstvo očisťuje hrdinu. Ak majú dobrý vzťah so svojim otcom, ktorý bol nadšencom *Winnetoua*, tak ich dokáže zaujať aj tento film. Lukáš (11-ročný) mne ako svojmu animátorovi poslal SMS-ku: „Dočítal som *Winnetoua III* a furt revem, prečo musel zomrieť? A keď tak, prečo nemohol ostať aspoň testament. HROZNÉ!!!“ Odpovedal som mu: „Testamentom je jeho život. Pozri si *Jánovo evanjelium 15, 13*. Brú noc! Praje priateľ.“

Čo sa týka školy modlitby, až po 2 rokoch stretania boli schopní zostať 2 min. ticho. Na začiatku to bolo nad ich sily. Spálenie lístkov, na ktoré niečo osobné napísali boli schopní vnímať ako modlitbu. Ich vzťah k *Svätému písmu* odrážal to, čo počuli na náboženstve. To, čo boli schopní, bolo hľadať v *Písme* určité state. Čítanie *Písma* ich upútalo vtedy, keď im bolo niečo prerozprávané alebo keď bolo použité v aktivite napr. raz mali zahrať podobenstvo, druhýkrát ukrižovanie s použitím materiálu, ktorý mali poruke. Text si museli sami dobre nastudovať, aby ho vedeli zahrať. Potom sa dokázali aj modliť a tento moment pochopili ako prejav priateľstva a hrdinstva Ježiša.

Niektoré výlety boli v prostredí *Banskej Štiavnice* a jej okolí (*Kalvária, Sitno*). Na zámku v tomto meste ich zaujali múzeá (meče, kel mamuta), fascinovala ich hladomorňa.

Pokladovky ich vždy zaujali. Na prvej boli pokladom zápisníky. Boli ukryté v studni, ktorá bola prikrýta ťažkým poklopom, ktorý museli dvíhať aspoň piati. V symbolickom význame vnímali ako poklad spoločné stretnutia svojej skupiny. Diskusie sa s nimi nedali moc rozvíjať.

Prvý blok stretnutí bol v znamení výpravy na hrad. Do sveta príbehu sme ich vtiahli tým, že sme im namiesto postera pripravil model hradu. Počas stretaní používali malé zálesácke trhacie zápisníky (A5), do ktorých si písali úlohy, oznamy o výletoch pre rodičov, vlepovali si do nich symboly dobrých vlastností na konci stretnutí. Keď hovorili o svojom svete druhým, dokázali ho veľmi dobre predstaviť pomocou náčrtu obrázka. Podobne sa osvedčil aj test ich schopností spolu s hlavolamom. Každý mal lístok s úlohami a odškrtoval si tie, ktoré splnil. Pri vyhodnotení ich výsledkov počas osobného stretnutia s animátorom bolo vidieť, ako túžili počuť naše hodnotenie – hodnotenie niekoho staršieho. Bolo to pre nich veľmi významné osobné stretnutie a hodnotenie brali ako veľkú vec. Test ich fyzických schopností bol „záchranný beh“ s helmou, 8 kg batohom, po prekážkovej dráhe, s úsekmi po lane. Viackrát sme si uvedomili, že sme ich ako animátori dokázali motivovať ísť za hranice svojich síl a chutí.

Príbeh o *Jozefovi Egypskom* rozpútal rozhovory a aktivity na rôzne témy, ktoré sú pre nich zaujímavé: o veštení, o tajomstvách, o počúvaní *Boha*, o tom ako prichádza, keď sme na dne, o svedomí, o fyzickom zachraňovaní človeka (učili sme ich stabilizované polohy, podanie prvej pomoci, pripravili sme rozhovor so skutočným záchranárom), o snoch chlapcov, kým budú, o snoch rodičov, ktoré o nich majú, o hodnote domova a o jeho strate, o vzťahoch so súrodencami, o vzájomnom ubližovaní, o prehrách, o hodnotách a ich zverovaní druhým,

o ublížení, ktoré im niekto spôsobil, o odpúšťaní, o spoločnom stolovaní, o príprave jedla pre niekoho vo vlastnej rodine – čo s veľkým prekvapením pozorovali a ocenili ich matky. O téme závidi a nenávidi nemali moc čo povedať. Príbeh Jozefa poznali dosť dobre už z hodín náboženstva. Nás samých ako animátorov prekvapilo, že sme z toho príbehu dokázali urobiť reťaz zaujímavých a atraktívnych aktivít, ktoré chlapcov vťahovali (napr. príprava na zlaňovanie, zostupy s istením, zvládanie nebezpečenstva, učenie sa narábať s horolezeckým náčiním, sami sa postarať v situácii bez animátora – hľadať cestu, ktorou šiel pred nimi...). Uvedomili sme si, že animátor potrebuje sám byť dobre vtiahnutý do pedagogiky príbehu o Jozefovi, aby dokázal využiť bohatstvo chlapčenských tém, ktoré sú v ňom obsiahnuté.

Všimli sme si, ako postupne narastala dôvera chlapcov voči nám. Vďaka tejto dôvere dokázali urobiť aj to, na čo by si sami netrúfali.

Tolko jeden z animátorov. Po absolvovaní tohto programu sme sa spýtali jednej mamičky – pedagogičky na to, ako vnímala stretnutia svojho syna, ktorý navštevoval túto skupinu. Jej odpoveď možno zhrnúť: Bola veľmi rada, že jej syn chodí do tejto skupiny, lebo stretnutia mu pomáhali v sociálnom zrení, dávali mu možnosť zažiť skutočné priateľstvá, učili ho veciam, ktoré potrebuje do reálneho života, otvárali mu hlbší – duchovný rozmer života.

VÝCHOVNÁ KOMUNITA – REALIZÁTOR VÝCHOVNEJ CESTY

Animátori vo výchovnej komunite

Animátori sú súčasťou výchovnej komunity a potrebujú, aby ich z partnerskej úrovne sprevádzal niekto, kto im rozumie a vo chvíľach neistoty ich uistil o správnosti cesty, ktorou spolu so skupinou idú.

Všetko to, čo animátori pre chlapcov a s chlapcami robia, má charakter odovzdávania kľúča k pokladu života a ukazovania cesty k nemu. Je to otcovská úloha. Z toho dôvodu by mali byť zosúladení s otcami chlapcov, lebo majú len účasť na tejto primárne ich úlohe. Otcovia by si mali byť vedomí, čo chcú odovzdať svojim synom. **Práve kvôli tejto téme je potrebné, aby sa spolu stretli dospelí, ktorí sprevádzajú animátorov, animátori a otcovia chlapcov⁷. Ak sa zhodnú na tom, čo chcú chlapcom odovzdať, tak sa účinok výchovnej cesty nielen znásobí ale dosiahne novú kvalitu – reálnu jednotu a strhujúcu silu.**

Animátori v akcii

Animátori prichádzajú na každé stretnutie s podnetom, ktorý má svoj výchovný význam a umožňuje chlapcom robiť zaujímavé objavy alebo ich na tieto objavy pripravuje. Dôležité je učiť sa vychádzať pri tom z maličkostí každodenného života. Chlapci očakávajú, že na každom stretnutí sa niečo zaujímavé udeje. Stretnutia majú prebúdzajú zvedavosť a túžbu poznávať (nesmú dávať lacné odpovede, pri ktorých netreba rozmýšľať)! Animátori vstupujú s chlapcami do príbehov!

Stretnutia sú príležitosťou zisťovať kto čo znesie a výzvou, aby sa chlapci začali o niečo snažiť – začali niečo trénovať. Program im má pomáhať prekonávať súčasný individualizmus,

---

⁷ Aby takéto stretnutie animátorov s otcami chlapcov malo svoj kredit, jeho iniciátorom by mal byť dospelý muž, ktorý sprevádza animátorov. Aj iné významné momenty ako napr. udelenie otcovského požehnanie, si budú vyžadovať – pre potrebnú prípravu otcov – vstup kompetentných dospelých.

nudu, ľahostajnosť a nezájum o druhého, budovať skupinu, prekonávať virtualizovanie ich života (hranie sa s PC) a vstupovať do reality.

Ponuky animátorov sa neobmedzujú len na to, čo chlapcov zaujíma, ale **obsahujú aj to, čo je pre nich dôležité**. Od animátorov sa očakáva, že si budú **vedomí cesty, ktorou majú spolu s chlapcami prejsť** a preto budú **stretnutia viesť bez váhavosti a nedajú sa ľahko ovplyvňovať náladami chlapcov**.

Prí realizácii programu (pohyb po ceste, príprava ohňa, hry, súťaže, diskusie a pod.) sú dôležité pravidlá. **Stanovenie pravidiel a dôsledkov za ich nedodržanie** poskytuje chlapcom pevnú oporu a nasmerovanie. Lebo aj hra bez pravidiel prestáva byť zábavnou. Prestáva byť školou života. Pravidlá však nesmú udusiť život a spontánnosť.

Pozícia, postoje a prístupy animátorov

Aby animátor splnil úlohu „mosta“ – sprostredkovateľa – pri odovzdávaní „kľúča“ k tajomstvu života, potrebuje chlapcom **imponovať a súčasne byť spoľahlivý**. Schopnosť imponovať podporuje identifikáciu chlapcov s animátorom a spoľahlivosť – podstatný prvok otcovstva – vyvoláva u chlapcov odpoveď dôvery. **Spoľahlivosť a dôvera sú podmienkami komunikácie hodnôt života**. Preto je dôležité, aby si animátori vytvorili osobný vzťah s každým chlapcom a zaujímali sa o to, čo sa deje v jeho živote.

Takéto prístupy vytvárajú **posvätný priestor stretania**, v ktorom sa odhaľujú a môžu odovzdávať najcennejšie osobné poklady. Animátori svoju úlohu nemôžu hrať. Vo svojom vnútri majú byť pravdiví, hlbokí a autentickí. Majú si byť vedomí svojich pokladov a vo vhodných momentoch, keď sú chlapci dostatočne zvedaví a schopní ich aj pochopiť a prijať, tieto poklady poodhaliť. Takýto kontext vytvára vhodné podmienky aj pre výchovu vo viere. Správanie sa animátorov voči chlapcom a k sebe navzájom pomáha chlapcom objavovať osobného Boha (spoločenstvo úcty a záujmu o každú osobu, každého chlapca; spoločenstvo, v ktorom sa v nezištnej starostlivosti o druhého zjavuje Boh). Ak chlapec cíti, že v skupine ho majú radi, dôverujú mu a považujú ho za schopného, dostáva energiu kráčať po ceste rastu...

Spolupráca s rodičmi

Rodičia potrebujú vhodné uvedenie do výchovnej cesty, aby sa nestali prekážkou rastu svojich detí. Nevysvetľujeme im všetko, ale len základné skutočnosti potrebné pre to, aby sme mohli s nimi spolupracovať. Teda, aby rozumeli celému programu a vedeli ako pozitívne môžu do neho vstupovať. Je dobré, ak budú vedieť, že súčasťou tejto cesty je aj prehĺbenie ich komunikácie so synom a postupná zmena ich postojov voči nemu (z úrovne dieťaťa do úrovne viac partnerskej).

Ak ide o výchovu k viere, rodičia – keď sú praktizujúci kresťania – sú často predstaviteľmi tradičnej a formálne praktizovanej viery a pre svojich synov nie sú presvedčivým príkladom zmyslu takého spôsobu života, lebo spontánne o nej ako o hodnote ani nehovoria. Synovia väčšinou vnímajú náboženský vplyv rodičov v spojení s príkazmi, ktorých stále opakovanie a pripomínanie zo strany rodičov ich vtlačá do pozície malých detí. Itinerár, ktorý ponúkame, nie je kompatibilný s nanucovaním viery a jej praktizovania. Nie je o „chodení“ do kostola.

Pre rodičov je dôležité pochopiť, že výchova k viere je v tomto programe pre chlapcov súčasťou ich uvádzania do mužnosti.

VÝSTUPNÉ ŠTANDARDY

Výstupné štandardy popisujú kompetencie (spôsobilosti), ktoré by mal chlapec počas cesty Hrdinu získať. Úlohy, ktoré v tomto období plní, majú svoj vlastný význam no súčasne sa stávajú podkladom pre ďalšiu etapu jeho cesty – etapu Bojovníkov – v ktorej ho čakajú nové úlohy. Požadované kompetencie sú najmä získané skúsenosti, schopnosti, zručnosti a postoje.

Schopnosti, zručnosti a postoje k autorite, spoločenskému poriadku a pravidlám⁸:

vedomuje si, že animátor ho má rád a dôveruje mu, prijíma autoritu rodičov a učiteľov, prijíma pravidlá vyhlásené animátorom, prijíma usmernenia v oblasti sexuálneho správania, vyjadrovania a prejavov, uvedomuje si a pozitívne prijíma základný poriadok života (zmeny počasia, ročné obdobia, ochrana života), je schopný vnímať a objavovať pravidlá, ktoré chránia život, je schopný hovoriť o osobných otázkach s dôveryhodnou osobou, je schopný uvedomiť si plány rodičov s ním, rozlišuje medzi dobrom a zlom nielen vzhľadom na seba ale aj iné osoby, uvedomuje si morálnu hodnotu ľudských činov (správne a nesprávne konanie), prikláňanie sa na stranu pravdy, spravodlivosti a práva (pri sledovaní príbehov, počas hier a súťaží), uvedomuje si a bráni svoje práva, akceptuje a rešpektuje práva iných,

Schopnosti, zručnosti a postoje v osobnostnom rozmere: je schopný primeraného sebaovládania a sebakontroly (smiech, vyrušovanie, hluk, používanie mobilu a MP3), plní si zverené úlohy, primerane sa stará o vlastné veci a prostredie, k riešeniu praktických úloh pristupuje so záujmom a tvorivo, vie prekonať nechut' zúčastniť sa na určitých aktivitách (spev), s povzbudením prekonáva nepríjemnosti a ťažkosti, k rôznym ťažkostiam pristupuje s postojom primeranej sebadôvery, prečítal aspoň dve knihy, nadobudol primeranú schopnosť kritického hodnotenia informácií, pozná možnosti vlastného rastu, váži si svoje základné hodnoty (zdravie, životné podmienky, domov, možnosti vzdelávania, priateľstvá), vie vyjadriť svoj životný sen a predstavu o svojej budúcnosti, primerane kontroluje svoje negatívne emócie (strach, hnev, frustráciu...), väčšinou dáva najavo kladné očakávania, má vyvážené vedomie vlastných schopností, uvedomuje si zárodky vlastného nadania, dobrovoľne sa usiluje o osvojenie si nejakej schopnosti alebo zručnosti, pravidelne si plní svoje školské a domáce povinnosti,

---

⁸ Štandardy sme zoskupili podľa piatich rozmerov, do ktorých sme rozdelili úlohy v jednotlivých etapách cesty zrenia. Napriek tomu sme v tejto kategórii vytvorili šieste – „medzirozmerové“ – zoskupenie, ktoré zahŕňa **schopnosti, zručnosti a postoje k autorite, spoločenskému poriadku a pravidlám**, a dali sme ho na prvé miesto. Prečo? Tieto štandardy by bolo možné rozdeliť do predchádzajúcich piatich zoskupení. Urobili sme to z toho dôvodu, že rešpektovanie mladších animátorov zo strany chlapcov býva všeobecným problémom nielen prvých stretnutí ale často celých etáp. Neschopnosť vytvoriť podmienky bezpečnej a animačne zvládnuteľnej situácie v skupine býva príčinou toho, že celý výchovný program má na členov skupiny len obmedzený dopad. Stretnutia plnia len funkciu týždenného uvoľnenia a budovania neformálnych vzťahov, a animátori sú po každom stretnutí radi hlavne tomu, že sa nikomu nič nestalo. Naše ambície sú však väčšie. Zvlášť v prvej etape cesty je potrebné venovať veľkú pozornosť tomu, aby priateľské vzťahy s animátormi boli zo strany chlapcov vyvážené aj akceptovaním ich autority a s ňou súvisiacich pravidiel. Chvíľu to trvá, ale nakoniec chlapci pochopia, že pravidlá chránia hodnoty a medzi nimi aj radosť z hry, zdravie a samotný ich život. Otázka akceptovania pravidiel však má ďaleko širšie súvislosti, lebo s ňou súvisí samotný poriadok života, do ktorého chlapcov uvádzame a ktorý ako ľudia nemôžeme ľubovoľne meniť, ale musíme ho rešpektovať.

Schopnosti, zručnosti a postoje v sociálnom rozmere: začleňuje sa do skupiny, prejavuje spolupatričnosť s členmi svojej skupiny, ochotne a aktívne sa zapája do spoločných hier a programov, snaží sa byť dochvilný, snaží sa brať ohľad na druhých (pri spánku), uvedomuje si morálnu hodnotu svojich činov, v núdzi požiada o pomoc, vyjadruje svoje predstavy a názory, kladie svojmu veku primerané otázky, počúva a venuje pozornosť vyjadreniam druhých, vie identifikovať osoby hodné dôvery, má postoj úcty k matke, ženám a dievčatám, k starším, uvedomuje si skutočnosti (prejavy, vyjadrenia, postoje...), ktoré rozbíjajú skupinu, kontroluje sa vo vyjadrovaní, spontánne prejavovať svoje pozitívne emócie,

Schopnosti, zručnosti a postoje v prírodo-spirituálnom rozmere: rád sa zdržuje v prírode, chráni čistotu životného prostredia, prijíma určitú mieru nepohody, je schopný zaujať postoj obdivu a úžasu, uvedomuje si svoje vnútorné impulzy a vie medzi nimi rozlišovať (dobré sa snaží uskutočniť, zlým nepodľahnúť), voči Bohu prevažujú u neho postoje úcty a dôvery, je pravdovravný, vie si uvedomiť nedostatky vo svojom správaní a vie si ich aj priznať, snaží sa čestne jednať, snaží sa mať čisté svedomie (vnútorný pokoj), primerane pozná jednotlivé stránky svojej povahy, má primerané pozorovacie schopnosti (vie vystúpiť zo svojho sveta),

Schopnosti, zručnosti a postoje v kultúrno-náboženskom rozmere: vie rešpektovať (nenarúšať) posvätné priestory, momenty a predmety (napr. kostol, cintorín, ticho pri spoločnej modlitbe, Sväté písmo...), chápe význam jednoduchých symbolických úkonov (delenie sa o pokrm) a malých spoločenských rituálov (krátke ticho, krátka modlitba, oslavy) a primerane sa počas nich správa, primerane pozná obsah kresťanskej viery, vie si uvedomiť to, čo dostal od svojich predkov a byť za to vďačný, váži si priateľstvá, chápe význam sviatočných dní a nedele a slávi ich, váži si bežné veci (neodhadzuje jedlo), má úctu k tradíciám ľudí, vie poprosiť o prepáčenie a je schopný druhému odpustiť, ľahko sa vie podeliť o jedlo alebo nápoje, vie sa zrieknuť niečoho v prospech člena skupiny,

Schopnosti, zručnosti a postoje v celosvetovom – univerzálnom rozmere (oblasť angažovania): nebojí sa vstupovať do nových aktivít, zaujíma sa o okolité dianie, je schopný objavovať nové skutočnosti, všimnúť si ich a sústrediť sa na ne, pri službách a práci vie pomôcť a prijať pomoc druhých, je pohotový urobiť niečo dobré v prospech druhého a tešiť sa z toho, nezaujíma nepriateľské postoje voči iným národom, kultúram, náboženstvám...

Výkonové štandardy⁹

- vie popísať a znázorniť prostredia, v ktorých žije,
- vie sa uvoľniť pri spoločných hrách,
- vie sa stíšiť na 1 hodinu,
- vie počúvať druhých a dať im slovo,
- vie si odriecť sladkosti počas jedného dňa,
- vie si odriecť sledovanie televízie alebo hry na PC počas jedného týždňa,
- vie sa stíšiť pri nočnom odpočinku,
- vie urobiť jednoduché služby v prospech druhých,
- vie vyrozprávať krátky príbeh,
- spoznal svoje konkrétne nadanie,
- bez sťažovania si vie dočasne prijať aj určité nepohodlie alebo vynaložiť námahu,

---

⁹ Pozn. Tieto štandardy budeme s pomocou animátorov v priebehu tejto 2. fázy skúšania programu dopĺňať.

- vie prijímať pravidlá hry a podriaďovať sa im,
- pre členov skupiny sú jeho výpovede zrozumiteľné,
- a ďalšie...

Záver

Ak sme pochopili o čo v tejto etape cesty zrenia ide, tak by zdravého muža mala preniknúť radosť z toho, že môže vo svojom živote čosi tak významné a dôležité robiť. Je to začiatok cesty prebúdajúcej pravých mužov nielen v mladých, ale spolu s nimi – a možno ešte vo väčšej miere – aj v samých dospelých. Je to cesta napĺňania skutočného otcovstva. Potrebné je len prekonať počiatočnú neistotu či bázeň a spoločne sa odhodlať na tvorivé prispôbenie tejto ponuky miestnym podmienkam. Je to výzva do dobrodružstva hodná skutočného muža, lebo tí, pre ktorých to budú robiť, začnú vo svojom živote **vidieť a bežať**.

1 Svet mojich tajomstiev

(tieto svety chlapcov sú východiskom všetkého, čo sa bude robiť a hovoriť)

1.1. stretnutie: VYCHÁDZKA Z ULITY

Čas: 1:30 – 2 h

Miesto: Vhodné miesto (viď činnosť).

Úvod: Krátka hra na zapamätanie si mien (5 – 10 min).

Činnosť: Spoločne sa uvoľniť (vyblázniť) vo vhodnom prostredí (piesok, tráva, voda, matrace, trampolína...). Pohybové hry, pri ktorých neprehráva jednotlivec a všetci sú v ustavičnom pohybe (oddeľovanie behajúcich dvojíc, skákanie do vody, prehupnutie lanom cez prekážku, hu-tu-tu-tu, lezenie po horolezeckej stene, rugby...). Hry musia byť pre chlapcov atraktívne a musia byť výzvou pre rast, resp. získavanie si nejakej zručnosti. Naučiť ich nejaké „ťahy“. Minimalizovať nebezpečie úrazu. Pravidlá „fair play“ a úcty voči človeku...

Vysvetlenie: Prvé stretnutia chlapcov s animátorom by sa mali pre nich stať skúsenosťou prekypujúceho života. S animátorom prichádza život (nenudím sa).

Základné symboly: Jednoduché spoločné stolovanie – symbol zmierenia a spoločenstva (rozkrájanie jedného chleba pre všetkých, „prvé spoločné stretnutie musíme osláviť“).

Cieľ stretnutia: Zážitok slobody a života vo svete s určitými jasnými pravidlami.

Spoločenstvo radosti. Skúsenosť „patríme k sebe“. Vzájomné zoznámenie sa. Osvojenie si základného pravidla: Animátor rozhoduje o tom, či sa niečo hráme alebo sa vzájomne pozorne počúvame.

Verbalizácia: Vzájomné spoznávanie sa odpovedaním na jednoduché otázky napísané na kartičkách. Otázky sa vyberajú do kruhu a postupne sa na ne odpovedá: moje najobľúbenejšie jedlo, šport, činnosť, hra, hračka, deň, miesto v byte, miesto vonku, pieseň, hudobná skupina, zvieratá...(pozri hru od Kýšku kartičky s otázkami).

Pomôcky: Vhodné oblečenie, čerstvý chlieb, maslo, voda na pitie a umytie sa.

Škola modlitby: Ležiac na zemi, zotrvať dve minúty v úplnom tichu.

Úloha: Každý deň si nájsť chvíľu na odreagovanie, osvojovanie sa nejakej pohybovej zručnosti, uvoľnenie – dve minúty tichého ležania na zemi. Zistiť, čo bráni môjmu plnému životu, čo ma oberá o vnútorný pokoj, aká starosť?

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie: Na ďalšom stretnutí dostanete niečo veľmi dôležité (neprezradí sa, že to bude malý záznamník).

Skupinový poster: Nakreslenie prázdnych kruhov rôznych farieb podľa počtu účastníkov. Kruhy predstavujú ešte nespoznané tajomstvo každého člena skupiny.

Tajný skupinový denník: Ak je to vhodné, zo stretnutia môžeme urobiť krátky záznam do denníka. Sme na začiatku zaujímavej cesty. Raz sa budeme chcieť vrátiť k ceste, ktorou sme prešli. Do denníka si postupne píšeme kódex pravidiel našej skupiny...

1.2. stretnutie: O ČOM TO VLASTNE VŠETKO JE?

Motivácia: Je naozaj Boh v centre nášho života – života animátorov? Je naša výpoveď o ňom presvedčivá a jednoznačná? Dá sa z nášho života prítomnosť Boha nejako pre chlapcov v tomto veku nejako vyčítať? Dôležité otázky, na ktoré si musíme vopred odpovedať. Medzi našou výpoveďou o Bohu a jeho reálnym miestom v našom živote môže byť veľký rozdiel, ba rozpor. Ako súčasť prípravy na stretnutie potrebujeme aj opravdivý rozhovor (chválu) s Bohom a podporu modlitieb iných... Uvedomujeme si, že naša úloha – dať chlapcom možnosť vytušiť Boha – je nad naše ľudské sily?

Čas: 2 – 3 h.

Miesto: Príroda, park, mesto...

Úvod:

Činnosť: Zaujímavá pokladovka s rôznymi odkazmi. Dve päťčlenné skupiny hľadačov.

Vysvetlenie: Umožniť chlapcom objaviť, že im chceme dať to najcennejšie, čo máme (čomu patríme)... Poznáme cestu k pokladu... Nám túto cestu niekto ukázal a my ju chceme ukázať chlapcom... Naše stretnutia v tomto roku budú začiatkom tejto cesty a prípravou na ňu... Naše stretnutia sú jednou veľkou pokladovkou.

Základný symbol: Poklad, ktorý hľadáme (chlieb alebo pizza, ktoré si rozdelíme; zápisníky).

Cieľ stretnutia: Priviesť chlapcov k rozmyšľaniu o tom, čo chcú.

Verbalizácia: Aký poklad by chcel každý z vás nájsť?

Pomôcky:

Škola modlitby: V tichosti napísať na lístok, z čoho má kto radosť. Lístky sa v tichosti spália (s malým množstvom živice) a „odídu k Bohu“. Po chvíli ticha možno prečítať úvodné verše žalmu 139 „Pane, ty ma skúmaš“.

Úloha: Zistiť, čo je mojím veľkým pokladom, za ktorým chcem ísť. Čo už teraz mám? (animátorov – ľudí, ktorí úprimne a nezištne myslia na moje dobro a chcú mi ho pomôcť dosiahnuť). Rozmyšľať a objaviť to, čo chcem, aby som od svojich animátorov dostal (sprevádzanie na ceste rastu).

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

1.3. stretnutie: SVET, V KTOROM ŽIJEM – KTORÉHO TAJOMSTVÁ DOBRE POZNÁM (okolie a dom, v ktorom bývam)

Motivácia: Ľudia, ktorí niekam spolu idú, sa potrebujú vzájomne poznať, potrebujú komunikovať, potrebujú sa počúvať, vzájomne chápať...

Čas: 1:30 – 2 h

Miesto: Ihrisko a miestnosť s dostatkom miesta pre všetkých na kreslenie.

Úvod: Uvoľnenie sa (súťaž v preťahovaní sa lanom, vyslobodzovanie sa z omotaného lana, futbal a pod.) a vyrozprávanie sa o tom, ako bolo cez víkend, ako v škole a pod. Zistil každý, čo bráni jeho plnému životu, čo ho oberá o pokoj? Ak nie, odpoveď bude hľadať ďalej – nechá si prázdne okienko, aby na to nezabudol.

Činnosť: Animátor najprv rozpovie chlapcom nejaký svoj zaujímavý príbeh alebo zážitok z detstva (10 – 12 r.), ktorý by ich motivoval hovoriť o vlastných zážitkoch (ako som si urobil kľúč do otcovej dielne, ako som prvýkrát strieľal, vypúšťal raketu, robil chemické pokusy a pod.). Pri rozprávaní použije nejaký nákres alebo plán. Chlapcom dáme možnosť podeliť sa o svoj zážitok. Potom dostanú za úlohu nakresliť plán sveta, v ktorom každý z nich žije a podľa ktorého by sme ich mohli nájsť (kde sa najčastejšie zdržuje, kde sa najlepšie hráva, kde zažil niečo nezvyčajné, najtajomnejšie miesto, miesto, ktoré najviac neznáša, miesto, kde sa najlepšie cíti, najnudnejšie miesto, najnebezpečnejšie miesto, najstrašnejšie miesto, kam ide, keď ho naštvú, kde ho nepúšťajú rodičia...).

Vysvetlenie: Aby sme vytvorili partiu, potrebujeme vstúpiť do sveta druhých a aj im priblížiť svoj svet. Chlapcom chceme pomôcť ľahšie formulovať vlastné myšlienky a súvislejšie rozprávať o svojom svete. Animátor si vopred nakreslí plán sveta, v ktorom ako chlapec v ich veku žil a kde niečo zaujímavé zažil. V priebehu rozprávania svojho príbehu im ukáže plán, ktorý si nakreslil (vhodné je priniesť nejaký predmet spojený s konkrétnym zážitkom).

Nakreslenie plánu sveta umožňuje chlapcom sústrediť sa na svoj svet, súvislejšie sa vyjadrovať a vzájomne sa počúvať a sledovať. Ešte pred kreslením dáme chlapcom možnosť vyjadriť ich prvé asociácie a prípadné otázky. Potom je čas na kreslenie (15 min).

Pravdepodobne len niekoľkí stihnú opísať svoj svet (1 prezentácia do 5 min.). Ak si chlapci

skáču do reči, pri rozprávaní môžeme hovoriacemu podávať symbolické žezlo (právo na slovo, povinnosť počúvať toho, kto má žezlo).

Základný symbol: Žezlo – palica u toho, kto má výsadu hovoriť a koho treba počúvať.

Cieľ stretnutia: Príprava na krátku prezentáciu (nakreslenie plánu svojho sveta a premyslenie si nejakého zážitku). Komunikácia s použitím pomôcok (plán sveta, žezlo...).

Učiť sa pokojnejšie rozprávať a pozornejšie počúvať. Vytvoriť si jasnejšie predstavy o svete každého člena skupiny. Zdokonaľiť sa v pozornejšom počúvaní druhých.

Verbalizácia: Kde bývaš? Aký je svet, v ktorom bývaš? Kde a kedy si niečo zaujímavé zažil? Poznáš tajomstvá tvojho domu a tvojej štvrte? Ktoré z týchto miest je podľa teba nebezpečné? Ktorý kút nášho mesta pôjdeme spolu preskúmať?

Pomôcky: Papiere aspoň A3, čierne ceruzky, gumy). Tvrdé papierové dosky na kreslenie. Lano 10 m. Symbolické drevené žezlo (suchá makovica, pastierska alebo turistická palica), ktoré sa bude pri rozprávaní podávať vždy tomu, kto bude mať slovo.

Škola modlitby: Lahnúť si v kruhu (nohami von z kruhu) držiac sa lana, ktoré všetkých spája a zotrvať dve minúty v úplnom tichu. Vzájomne sa začíname lepšie spoznávať a toto poznanie nás spája. Snažiť sa uvedomiť si, čo je v mojom vnútri (vec, slovo, predstava, pocit pokoja alebo nepokoja).

Úloha: Dokresliť si plán svojho sveta (dôležité, lebo počas týždňa si niektoré miesta lepšie uvedomia).

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie: Voľba miesta stretnutia a miesta, ktoré by sa mohlo ísť spoločne preskúmať. Vhodné je ísť niekde (nie ďaleko), kde bude pokoj, lúka a rozhľad na mesto (ak sme na rovine, zaistiť si prístup na strechu najvyššej budovy). Pre prípad dažďa vopred sa dohodnúť na náhradnom mieste.

Skupinový poster: Zakreslenie bydliska chlapcov do zjednodušenej mapy mesta. Zapísanie alebo symbolické zakreslenie určitých pozitívnych vlastností jednotlivých chlapcov, ktoré sa začínajú v ich správaní objavovať. Ale tak, aby nevznikala medzi nimi závisť alebo prílišná súťaživosť.

Tajný skupinový denník: Krátky záznam zo stretnutia. Doplnenie vhodných pravidiel komunikácie v skupine.

1.4. stretnutie: SVETY MOJICH KAMARÁTOV

Čas: 2 – 3 h

Miesto: Podľa dohody na predchádzajúcom stretnutí. Výhodný je menší kopec – vyvýšené miesto (rovná strecha budovy). Na rozprávanie je potrebný opticky a akusticky uzavretý priestor bez rozptyľujúcich vplyvov.

Úvod: Preskúmanie nového miesta, naháňačka (krátka súťaž v zápasení, kto koho udrží ako dlho na lopatkách, koľko chlapcov je potrebných na udržanie animátora na zemi, koľko kto vydrží byť zavesený na konári alebo koľkokrát sa vytiahne naň, lezenie s istením na strom, vykričanie sa, naučiť sa nejaký spoločný pokrik...)

Činnosť: Ukázanie plánu vlastného sveta, jeho opis a vyrozprávanie nejakého nezvyčajného zážitku, ktorý sa v ňom odohral. Vzájomné počúvanie a kladenie upresňujúcich otázok. Po ukončení všetkých opisov môže dať každý chlapec jednu otázku ostatným ohľadom miest, ktoré opisoval. Na záver môžeme vhodne vyzdvihnúť najlepších rozprávačov a najpozornejších poslucháčov.

Vysvetlenie: Pokračujeme v prezentáciách a pozornom počúvaní (1 prezentácia do 3 min.). Plán pomáha chlapcom ľahšie formulovať vlastné myšlienky a súvislejšie rozprávať. Žezlo pomáha vnímať toho, kto má právo hovoriť a koho ostatní počúvajú.

Základný symbol: Vyvýšené miesto, na ktorom spoločne sme. Žezlo.

Cieľ stretnutia: Komunikácia s použitím pomôcok (plán sveta, žezlo...). Učiť sa pokojnejšie rozprávať a pozornejšie počúvať. Vytvoriť si jasnejšie predstavy o svete každého člena skupiny. Je to predpoklad pre pozornejšie počúvanie počas rozhovorov.

Verbalizácia: Kde bývaš? Aký je svet, v ktorom bývaš? Kde a kedy si niečo zaujímavé zažil? Poznáš tajomstvá tvojho domu a tvojej štvrte? Ktoré z týchto miest je podľa teba nebezpečné?

Pomôcky: Nakreslené plány. Žezlo. Bicykle (mikrobus).

Škola modlitby: V sede ticho a bez iného vyrušovania pozorovať 5 minút mesto alebo prírodu. Učíme sa počúvať svoje vnútro, zachytiť nejaké slovo z nášho vnútra. Po 5 minútach sa môžeme opýtať, čo sa odohralo vo vnútri každého počas tejto chvíle (čo mu prišlo na myseľ).

Úloha: Cvičiť sa v počúvaní a v pýtaní sa na to, čomu kto neporozumel, v krátkom a výstižnom vyjadrovaní. Vhodné je dať každému len jednu úlohu, ktorá je pre neho na základe pozorovania dôležitejšia (3 – ucho – môže znamenať viac počúvať, 0 – ústa – častejšie sa vyjadrovať).

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie: Priniesť si vhodné oblečenie. Čaká nás spoznávanie našich schopností (slovo test môže vzbudiť u niektorých strach).

Skupinový poster: Zaznačiť najlepších poslucháčov a rozprávačov.

Tajný skupinový denník: Zapísať pozoruhodnú skúsenosť z nového miesta.

Poznámka: Animátor by si mal všimnúť tých, ktorým sa ťažko rozpráva, alebo ktorí majú ťažkosti počúvať a osobne sa s nimi porozprávať (zistiť príčiny, vysvetliť im význam toho, čo sa im nedarí). Nenápadne zistiť, ako sa chlapcom darí v škole a začať im pomáhať v ich ťažkostiach s učením a správaním.

1.5. stretnutie: AKO SOM NA TOM VLASTNE? TEST SCHOPNOSTÍ, ZRUČNOSTÍ A VEDOMOSTÍ

Čas: 2 – 3 h

Miesto: Lúka, ihrisko bez vonkajších rušivých vplyvov.

Úvod: Ideme do určitého rizika. K tomu treba odvalu. Chlapcov upokojíme a vysvetlíme im, že pre každého je dobré poznať svoje schopnosti. Výsledky sa nezverejnia, ale každému sa osobne povie, ako obstál, ktoré sú jeho silné stránky a ktoré sú jeho slabé stránky. Nemá zmysel našepkávať, lebo tým by každý klamal sám seba. Zápis na dobrovoľný test so zaviazaním sa k čestnosti a samostatnosti. Animátor chce každému pomôcť prekonávať jeho hranice.

Činnosť: Všestranný test s ôsmimi dimenziami hodnotenia: 1 – komunikačné zručnosti (rozprávanie a počúvanie, neskákanie do reči, odvaha hovoriť), 2 – hudobný prejav (spev), 3 – fyzická zdatnosť, 4 – manuálna zručnosť, 5 – výtvarná tvorivosť (kreslenie a modelovanie), 6 – poznanie prírody, vlasti a dejín, 7 – vnímavosť a pozornosť, 8 – logické myslenie. (fyzická zdatnosť: 10 zhybov, 3-krát sa vyťahnuť na hrazde, beh, udržanie gumového siliča prstov, 40 s s hlavou pod vodou, skokom o žrdi sa dostať cez priekopu; vedomosti: otázka z dejín, otázky zo zemepisu Slovenska, otázky z Biblie; zručnosti: manuálna práca, úloha z techniky, zaspievať jednu slohu piesne, nakresliť časť okolia, poznanie prírody: spoznať stopy, spoznať rastliny a stromy, sebazpoznanie a sebakontrola: tri dobré stránky o sebe povedať a jednu slabú stránku, 10 minút nehovoriť, pozorovanie a logické myslenie: nájsť odlišnosti na dvoch podobných obrázkoch, zložiť hlavolam, vyriešiť hádanku, vyriešiť príklad...). (Zabiť rovno kliniec, zistiť koľko času treba na cestu pešo zo Žiliny do Bratislavy, vymenovať a zakresliť do mapky aspoň 10 slovenských hradov a zámkov, na 3 pokusy zabodnúť nôž hodom do zeme alebo dreva zo vzdialenosti 3 m, ...). Osemuholník.

Vysvetlenie: Najprv si pripravíme otázky a úlohy na test a bonifikujeme ich splnenie. Chlapci si môžu zvoliť náročnosť úlohy. Niektoré úlohy, napr. logické, sa môžu plniť v časovom

limite. Toho, kto plní úlohu sa nesmie vyrušovať a našepkávať mu (vopred upozorniť na možnosť penalizácie – strhovania bodov). Vyhodnotenie urobiť individuálne (napr. odovzdaním grafu s mierou rozvoja jednotlivých dimenzií) až na nasledujúcom stretnutí a tak, aby nevznikala nezdravá rivalita, ale aby každý objavil možnosti vlastného rastu.

Základný symbol: Jednoduché spoločné stolovanie.

Cieľ stretnutia: Pomôcť chlapcom uvedomiť si, že nie sú „frajeri“. Uvedomiť si možnosti vlastného rastu a objaviť animátora ako pomocníka na tejto ceste. Objaviť oblasti, v ktorých by sa mohli zlepšiť a v ktorých potrebujú pomoc.

Verbalizácia: Animátor môže povedať niečo o svojich minulých alebo súčasných hraniciach a o ich úspešnom alebo neúspešnom prekonávaní. Dať priestor na rôzne otázky.

Pomôcky: Okrem pomôcok na test treba zvážiť aj prípadných ďalších pomocných animátorov.

Škola modlitby: 5 minút zostať v tichosti a pokoji. Na záver stíšenia animátor vyzve chlapcov, aby sa pozreli do vlastného vnútra a bez hovorenia zistili, ako sa cítia... Mám v duši úsmev, alebo ma niečo trápi?

Úloha: Nevysmievať sa nikomu za jeho nejaké nedostatky. Vedieť druhého kladne oceniť (tak ako k tomu počas testu dali animátori príklad chlapcom).

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie: Každý máme predpoklady v niečom byť lepší ako ostatní. Na ďalšom stretnutí sa každý chlapec osobne dozvie výsledky z testu.

Skupinový poster: Po stretnutí vpíšeme každému chlapcovi do posteru tú schopnosť, v ktorej vyniká.

Tajný skupinový denník:

Animátori si do nasledujúceho stretnutia pripravujú krátke všestranné hodnotenie každého chlapca tak, aby mu vedeli povedať, ktoré sú jeho silné stránky a v ktorých oblastiach sa potrebuje viac snažiť.

1.6. stretnutie: V KRUHU SA RODÍ JEDNOTLIVEC I SKUPINA

Čas: 3 h

Miesto: Veľmi útulný jednoduchý priestor (malá uzavretá kotlina, príjemná izba, väčší stan a pod.)

Úvod: Po príchode na miesto sa zahráme vhodnú pohybovú hru, ktorá všetkých zamestnáva a uvoľňuje (indiánska palička, hu-tu-tu, šatka vzadu za pásom).

Činnosť: Putovanie na pokojné miesto vonku v prírode. Počas cesty môžeme jednotlivo odovzdať vyhodnotenia testu z predchádzajúceho stretnutia s vyzdvihnutím silných stránok a pripomenutím oblastí, v ktorých má chlapec možnosti ďalšieho rastu. Po príchode na miesto je vybláznenie sa a po ňom majú všetci za úlohu nájsť si kameň veľký ako päť. Keď bude každý jednotlivec pripravený zotrvať v tichom a pozornom počúvaní, príde s kameňom, položí ho na zem ako súčasť kruhu (kde sa budú klásť aj ďalšie kamene) a sadne si na zem. Každá skupina si sadá do kruhu, ktorý symbolizuje (predstavuje) lono. Čo sa deje v lone? Pobyť v lone, kde sme počas tehotenstva našej mamy rástli, je tajomnou skúsenosťou, ktorá je kdesi v nás hlboko vpísaná. Je to vlastne naša prvá ľudská skúsenosť – skúsenosť ideálneho stavu (akéhosi raja), kde sme všetko mali. Opustili sme lono mamy. Čo opúšťame teraz? Lono rodiny. A kam sme prišli? Do lona skupiny. Tú však treba budovať. Nikto z nás nesmie zostať vonku mimo skupiny preto, že by ho niekto vytlačal. Do kruhu si sadáme ako partneri, aby sme zmobilizovali (urobili jednotným a silným) naše spoločenstvo. V kruhu sa mobilizuje sila spoločenstva. Do kruhu sa zvyknú zomknúť aj niektoré mužstvá pred rozhodujúcim zápasom. Skupina je miestom nášho rastu.

Vysvetlenie: Do kruhu vstupujeme až vtedy, keď sme pripravení byť pozorní a počúvať. Keď sme v kruhu znamená to, že ideme dovnútra a že niečo sa má zrodiť. Muži hľadajú miesto

svojho prerodu, miesto svojho rastu – skupinu, ženu, stratený raj. Skupina (lono) je miestom môjho rastu a prípravy na život. Kruh z kameňov sa na tomto alebo niektorom ďalšom stretnutí premení na ohnisko.

Základný symbol: Kruh – lono – maternica – miesto, kde si dôležitý a kde sa rodíš. Učíme sa, že keď vytvoríme kruh, všetci sa stávame vnímavými a čakáme, čo nám oznámi animátor a čo sa bude diať (napr. porada, oznam, rozdelenie úloh a pod.), aby sme sa pripojili a niečím prispeli (nápadom). V kruhu dodržiavame určité pravidlá.

Cieľ stretnutia: Objaviť skupinu ako miesto nového narodenia, kde sa má rozvíjať každý z členov skupiny a kde si kvôli tomu tvoríme pravidlá života. Úcta k mame a ku každej žene i dievčaťu. Pochopenie nevhodnosti vulgárnosti týkajúcej sa lona a pohlavnosti.

Verbalizácia: Osobné rozhovory (odovzdanie vyhodnotení z testu). Počas cesty na vopred vyhladené miesto sa môžeme porozprávať o tom, ako sme splnili svoju úlohu. Po posadaní si do kruhu animátori vysvetlia, čo znamená pre skupinu sedieť v kruhu. V štyroch kolách chlapci odpovedajú postupne na otázky (mená na lístkoch sa môžu ťahať z klobúka): Prečo sa tu cítim dobre alebo zle? Čo sa mi tu páči alebo nepáči? Na čo z doterajších stretnutí najradšej spomínam? Čo ma robí najviac nervóznym v škole, doma, vonku... Dať možnosť hovoriť a byť počúvaný.

Pomôcky: Lángoše (kruh). Alobal. Malé ohnisko na prihriatie. Zápalky.

Škola modlitby: Animátori vo chvíli ticha povedia verejne chlapcom, čo si na každom z nich vážia (čo dobré na každom jednom vidia).

Úloha: Obmedziť prípadnú vlastnú vulgárnosť. Niečím dať najavo, že si vážim svoju mamu.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster: Zapísanie výraznejších zručností jednotlivých chlapcov.

Tajný skupinový denník: Krátky záznam o stretnutí.

Upozornenie: V prípade použitia ohňa tento pred odchodom dôkladne zahasť (nenechávať ho dohorieť po odchode)!

1.7. stretnutie: VIEM, KOMU MÁM DÔVEROVAŤ?

Motivácia: Mať priateľa, ktorému môžem dôverovať, to je veľký poklad! Že je tu niekto, kto chce, aby som bol šťastný, kto nechce na mne zarobiť, kto mi chce niečo dať, aj keď mu za to nič nedám... Mať človeka, ktorému môžem dôverovať, na ktorého sa môžem spoľahnúť – to je veľké bohatstvo...

Čas:

Miesto:

Úvod: Vhodná pohybová hra.

Činnosť: Chlapcom predložíme asi päťdesiat rôznych posolstiev z bežných denníkov a časopisov (vrátane Bravo) tak, aby obsahovali aj nejaké „nezmysly“. Dáme im polhodiny času na ich roztriedenie do troch kategórií: jasne dôveryhodné, jasne nedôveryhodné, pochybné. Preto, aby sme vedeli posudzovať posolstvá (správy, oznamy, informácie), potrebujeme vedieť, kto sa mi prihovára a prečo sa mi prihovára. Dôležité je uvedomovať si, aké otázky mi navodzuje určitý článok alebo výrok nejakého človeka. Pri hľadaní odpovede na dôležité otázky je rozumné s niekým dôveryhodným sa poradiť. Nejestvuje téma, o ktorej by sme sa spoločne nemohli rozprávať.

Vysvetlenie: V súčasnosti vysielajú médiá veľa posolstiev, ktoré nie sú pravdivé alebo úplné. Ich cieľom je manipulovať ľudí, aby sa správali komerčne alebo politicky priaznivo – v prospech určitej skupiny. Tak ako každý PC aj človek potrebuje mať určité „antivírusové programy“, ktoré by ho chránili pred zrútením jeho systému.

Človek, ktorý prešiel skúškami utrpenia, vie niečo o živote a jeho vyjadreniam treba venovať pozornosť.

Základný symbol: mobilný telefón (symbol osobného rozhovoru a dôvery)?

Cieľ stretnutia: Rozvíjať schopnosť kritického myslenia.

Verbalizácia: Aké otázky sa vám vynorili?

Pomôcky:

Škola modlitby: Jednoduché vyznanie vedúceho: Mal som to šťastie, že som v živote stretol človeka, ktorému som mohol úplne dôverovať. Veľmi mu za to ďakujem!

Úloha: Uvedomiť si a zaznačiť aspoň jednu dôležitú otázku, ktorú mi niekto navodzuje. Je to naozaj tak?

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

1.8. stretnutie: KTO SA SKRÝVA V NÁS?

Čas: 2 hod.

Miesto: Miesto pri neplodnom strome alebo pri strome s chutným ovocím.

Úvod: Vhodná pohybová hra.

Činnosť: Nájsť nejaký neplodný ovocný strom a pri ňom si urobiť stretnutie. Chlapcom dať úlohu zistiť, kvôli čomu sme sa práve na tomto mieste stretli – čo je na tomto mieste dôležité... Tak isto je vhodné stretnúť sa pri nejakom strome s chutným ovocím. Najesť sa ovocia a potom položiť tú istú otázku. Nakresliť si schematicky strom – korene, kmeň a konáre. Konáre = to, čo potrebujem (napr. lásku rodičov, jedlo, vodu, kamarátov, učiteľov, svetlo), kmeň = pevnosť a celistvosť môjho vnútra (modlitba, naše stretnutia), konáre = schopnosti a zručnosti (viem umyť riad, povysávať, nakúpiť, spievať), ovocie = konkrétna pomoc druhým (Petrovi som dnes vysvetlil matiku).

Vysvetlenie: Ako sa zmenil obraz o Bohu v našej dobe?

V minulosti bol Boh niekým, od koho ľudia očakávali pomoc, živobytie a ochranu.

Ako je to dnes?

Boh sa javí mnohým ako vyslovene zbytočným a nepotrebným v ich živote. Mnohí ľudia žijú v pocite sebastačnosti. Nevidia Boha a nepotrebujú ho vidieť, lebo im je dobre a nechcú, aby ich niekto obmedzoval...

Koho pri filme nevidíme? Režiséra, dramaturga, osvetľovača, kameramana, zvukára, strihača... Je naivné, myslieť si, že tam nie sú...

To, že sme sebastační, je len zdanie. Každý deň potrebujeme veľa vecí, aby sme prežili. Čo? Vzduch, svetlo, teplo, vodu, jedlo...

Okrem toho, čo všetko potrebujeme pre svoj život, je toho veľa, čo môžeme urobiť pre druhých. Dnes je nám bližší Boh, ktorý chce cez nás a z našich prostriedkov druhým pomáhať v ich núdzi. Ako dávam Bohu k dispozícii prostriedky, ktoré mám pre život, aby sa aj s ich účasťou zjavovala Božia láska – prichádzalo Jeho kráľovstvo?

V akom sme nebezpečenstve? Že našu fantáziu načisto zaujmú a spútajú dočasné veci tohto sveta (mobily, PC, hry, autá) a v rozhodujúcom momente života zbadáme, že vlastne sme mali veľké možnosti konať dobro a nič z nich nemáme! Nič dobré sme neurobili! Náš strom nepriniesol žiadne ovocie.

Základný symbol: Ovocný strom.

Cieľ stretnutia: Uvedomiť si Boha, ktorý chce cez nás robiť dobro.

Verbalizácia: Čo potrebujem každý deň, aby som prežil? Ako môžem Bohu dovoliť, aby cezo mňa a z mojich prostriedkov prinášal život druhým? Aké sú prostriedky (schopnosti), ktoré mám?

Pomôcky: Papiere, ceruzky.

Škola modlitby: Zem je miestom zázrakov života. Kozmonauti vo vesmíre žasli pri pohľade na ňu. Už to je modlitba – uvedomiť si obyčajné ako obdivuhodné. Aj ja som zázrakom! A ešte viac, keď robím niečo nezištne – keď dovoľujem Bohu robiť niečo dobré cez seba. Vďaka za to, čo mám. Pozvanie Boha do svojho bohatstva a prosba, aby prostredníctvom neho urobil niekomu radosť.

Úloha: Poďakovať za konkrétne veci, ktoré mám. Urobiť radosť niekomu.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

1.9. stretnutie: MOJE NAJVZÁČNEJŠIE VECI A NAJOBĽÚBENEJŠIE HRY

Čas:

Úvod:

Miesto: Predajňa hračiek. Stretnutie pokračuje na byte u niektorého z chlapcov.

Činnosť: Návšteva predajne s hračkami. Rozhovor na byte u niektorého s chlapcov.

Chlapcom môžeme predložiť zoznam vecí, ktoré sú pre nich zaujímavé. Ich úlohou je usporiadať veci najprv podľa toho, čomu venujú najviac času, a potom podľa toho s čím sa najradšej zabávajú (napr. televízia, PC hry, bicykel, zbrane, autá – motorizmus, stavebnice a skladačky, zvieratá, futbal – hokej, iný šport, putovanie v prírode, kreslenie, čítanie časopisov, čítanie kníh, počúvanie hudby...). Podľa výsledkov je vhodné vyjadriť sa k jednotlivým činnostiam, ktoré viac a ktoré menej podporujú rozvoj mladého človeka. Treba si všimnúť aj nezdravú jednostrannosť záujmov a upozorniť na ňu.

Vysvetlenie: Chlapci sa pomaly navonok lúčia so svetom hračiek, avšak s týmto svetom zostávajú ešte spojení. Chlapcom dať možnosť hovoriť a byť počúvaní.

Základný symbol: Hračky. Hry a hračky mi pomáhajú na ceste k dospelosti.

Cieľ stretnutia: Spoznávať svet druhých. Podeliť sa o svoj vnútorný svet s druhými.

Verbalizácia: O ktoré veci (hračky) mám najväčší záujem? Ktoré z hračiek už mám doma?

Ktorú hračku som si „vymodlikal“? Ktorá hračka zostala najdlhšie mojou obľúbenou hračkou? O ktoré hračky som stratil záujem? Ktoré hračky by som sa už vedel niekomu darovať? Ktoej hračky by som sa ešte nevedel zriecť? Ktoré hračky majú pre mňa ešte nejaký význam? Akú vec som si dokázal sám vyrobiť? Čo mi hovoria (moje) hračky o mojej budúcnosti? Otázky môžu byť na kartičkách, ktoré sa postupne ťahajú z kopy. Po tom, kto má na otázku odpovedať, dáme príležitosť vyjadriť sa aj ostatným.

Pomôcky:

Škola modlitby: V tichosti si predstaviť, čo všetko sme najmä od rodičov dostali. Čo pociťujeme? Je to pre nás samozrejmosť? V tichosti si uvedomiť, aké nové možnosti pre môj rast sa mi otvárajú.

Úloha: Malým úprimným prejavom vďaka voči rodičom za to všetko, čo nám kúpili, môže byť urobenie si poriadku medzi vlastnými vecami (hračkami). Každý chlapec sa môže doma pokúsiť vyčísliť, koľko všetky jeho hračky spolu stáli. Ak by som chcel niekomu niektorú zo svojich hračiek darovať, najprv sa spýtam svojich rodičov. Aký záujem by som mal začať viac rozvíjať? Čo by som mal trochu obmedziť?

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster: Čo prezradili hračky o jednotlivých chlapcoch?

Tajný skupinový denník:

1.10. stretnutie: KRÁĽ S OVLÁDAČOM – nájdí vhodnú hru!!!

Čas:

Úvod:

Miesto:

Činnosť: Vhodná pohybová hra na kráľa a poddaných, ktorá umožňuje každému ocitnúť sa v pozícii toho, kto rozkazuje i toho, kto poslúcha. Aké vlastnosti by mal mať kráľ? Schopnosť sledovať spoločné dobro, múdrosť, nadhľad, odstup od vecí... Kráľ by nemal byť vrtošivý, náladový, lenivý, nezodpovedný, slaboch... Mal by vedieť vládnuť (v prospech spoločného dobra) a nemal by byť nikým ovládaný (ľudia, veci, vášne, neresti...). On by mal ovládať ovládača a nie ovládača jeho.

Vysvetlenie: Každý z nás sa bude nachádzať v pozícii toho, kto nesie zodpovednosť aj za druhých. Už teraz je potrebné sa tomu začať učiť.

Základný symbol: Kráľovská koruna? Ovládač?

Cieľ stretnutia: Ja ovládam ovládača a nie ovládača mňa... uvedomenie si zodpovednosti za svoj život (za trávenie voľného času)

Verbalizácia: Čo to znamená byť kráľom? Ktorá je najdôležitejšia vlastnosť či schopnosť kráľa? Čo by som mal vedieť ovládať a čím by som nemal byť ovládaný?

Pomôcky:

Úloha: Čím som ovládaný a čo môžem ovládať ja? Ako sa môžem stávať kráľom? Poriadok vo veciach, v organizovaní času, v povinnostiach a záľubách, hospodárenie s peniazmi (vyhadzovanie peňazí na zbytočnosti)...

Kartička s vecami – sklonmi (symboly v stĺpci pod sebou), ktoré ma môžu ovládať, alebo ktoré môžem ovládať ja. Značiť si, či som niečo ovládol, alebo nejaká vec či sklon ovládli mňa (TV, PC, jedlo – nápoj, šport, úlohy, robenie poriadku, hry, knihy, časopisy...). Keď ma niečo veľmi priťahuje, položiť si otázku, či nie niečo dôležitejšie.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

Moje ovládače – triedenie vecí – rozlišovanie – bystrosť – ja mám byť kráľom

1.11. stretnutie: TAK TOTO SOM JA! (VEDIEŤ SA PREJAVIŤ – UKÁZAŤ...)

Motivácia: Pravdepodobne sa stalo každému z nás, že sme niekedy v živote odmietli byť spoločne pri rodinnom stole. Boli sme na niečo nahnevaní. Odmietnuť byť s niekým vyjadruje pretrhnutie spoločnosti. Naopak, byť pozvaný k spoločnému stolu v rodine spolužiaka, je výrazom prijatia. Je zaujímavé, že niektoré symbolické gestá máme spoločné so zvieratami – napr. sklonenie sa porazeného pred víťazom po boji. Aj priamy pohľad do očí druhého (neznámeho) sa chápe ako provokácia. Vydávanie určitého zvuku vyjadruje spolupatričnosť nejakého druhu.

Čas:

Miesto:

Úvod: Fyzické a psychické uvoľnenie. Dážďovka a sliepky (EU a separatisti). Polovica chlapcov sa pochyťá pevne za ruky a druhá polovica má dve minúty na to, aby ich bez úderov rozdelila. Chlapci sa môžu voľne pohybovať. Po dvoch minútach sa skupiny vystriedajú. Hrá sa 10 kôl. Hodnotí sa počet tých, ktorých sa podarilo rozdeliť.

Činnosť: Lístky. Na každom lístku je nejaké slovo. Ten kto ho vytiahne nesmie ho povedať, ale musí jeho význam druhým ukázať. Slová sú postupne ťažšie na ukázanie (nožnice, okuliare, okno, bicykel, reťaz, zápalky, kľúč, syr, lekvár, raketa, mrak, studňa, hrad, korytnačka, stan, lopúch...). Ostatní hádajú, o čo ide...

Všímame si, ako sa kto prejavuje, o čom rád hovorí, o čom nehovorí...

Po hre si sadneme do kruhu a postupne ide každý do stredu a ostatným povie, aké ťažkosti vo svojej triede (resp. doma) pri rozhovore alebo stretnutí s druhými (rodičmi, spolužiakmi, učiteľmi) prekonáva. Ostatní počúvajú. V druhom kole ostatní môžu povedať, ako vidia toho, kto je v strede kruhu, čo sa týka komunikácie (pozorný, nepozorný, zrozumiteľný, nezrozumiteľný, otvorený, uzavretý, stručný, zdĺhavý...). Chlapcom treba prejavovať uznanie za ich hoc i malé pokroky...

Vysvetlenie:

Základný symbol: Ľudské telo a jeho vyjadrovacie schopnosti (gestá).

Cieľ: Dať možnosť každému prirodzene sa prejavovať a ukázať. Podnietiť vnímavosť na gestá druhých. Chlapcom ukázať spôsob ako sa slobodnejšie a pravdivejšie prejavovať.

Verbalizácia:

Pomôcky:

Škola modlitby: Chlapci sa postavia do kruhu a postupne si v tichosti odovzdajú stisk ruky (od suseda na pravej strane k druhému na ľavej).

Úloha: Povedať niečo doma, pochváliť večeru, spýtať sa na niečo, napr. ako sa mal otec v práci... Priniesť domov svetlo a radosť.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2 Cesta za tajomstvami

2.1. stretnutie: SME SÚČASŤOU VEĽKÉHO ZÁZRAKU

Čas: Vhodný, ale nie nevyhnutný, je večer, keď možno vidieť hviezdy.

Miesto: Príroda alebo priestor s možnosťou znázornenia Slnčnej sústavy.

Úvod: Vhodná pohybová hra (s loptou, revolúcia?).

Činnosť: Pozorovanie najväčších nebeských telies – Slnka, Mesiaca, Venuše, Jupitera...
Znázornenie pomerných veľkostí telies Slnčnej sústavy a vzdialeností medzi nimi.

Vysvetlenie: Pohľad na nočnú oblohu nás fascinuje. Tušíme, že je tam niečo z tajomstva nášho života (horoskopy, znamenia, mená bohov). Nevidíme ich v jednom okamžiku, vidíme ich minulosť... Svetlo sa šíri veľkou rýchlosťou – za sekundu prejde 500 krát vzdialenosť zo Žiliny do Bratislavy a naspäť (2 000 hodín jazdy autom – 1 rok pracovného času). Aj hmota našich tiel bola kedysi súčasťou nejakej hviezdy – slnka. Všetky ťažké prvky, ktoré sú súčasťou našich tiel, vznikli „výbuchom“ hviezd. Nie je to úžasné, že sú v nás časti hviezd? Akú úctu by sme mali mať jeden druhému! Akí sme obdivuhodní!

Základný symbol: Naše telo ako súhrn celého vesmíru a zviditeľnenie jeho tajomstva.

Cieľ stretnutia: Privádzať chlapcov k úžasu – nad nočnou oblohou, hviezdami, Mesiacom, Slnkom a potom k úžasu nad sebou.

Verbalizácia: Prekvapili vás niektoré veci počas posledného týždňa? Divili ste sa niečomu? Chceli by ste vidieť teraz niečo úžasné, nejaký zázrak? Nechceli by ste sa dotknúť nejakej hviezdy? Alebo aspoň jej kúska, lebo hviezdy sú veľmi horúce?

Pomôcky: Predmety alebo krieda na znázornenie Slnčnej sústavy.

Škola modlitby: Podáme si ruky – tým sa dotkneme kúska hviezdy. V tichu si vypočujeme radostný prednes žalmu 19, 2 – 7 „Nebesia rozprávajú o sláve Boha a obloha hlása dielo jeho rúk“. Pôvodca (Tajomstvo) zázraku, ktorým je vesmír okolo nás, je v každom z nás.

Úloha: Večer pred spaním si pripomenúť, že som súčasťou zázraku. Otcovi alebo mame povedať o tom, že sú v nich časti z hviezd.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.2. stretnutie: PRED VSTUPOM DO TAJOMSTVA (Kto je Boh?)

Čas: 2 h.

Miesto: Vchod do jaskyne, starej bane alebo podzemných chodieb.

Úvod: Skrývačka v prírode.

Činnosť: Chlapcov privedieme k zamaskovanému vchodu do jaskyne, starej bane alebo podzemných chodieb. Pri prípadnej možnosti legitímneho vstupu do priestoru sa postaráme o ich bezpečnosť. Bolo by vhodné, aby chlapci mohli v jaskyni niečo nájsť a nezažili sklamanie z jej prázdnoty. Ak je ťažkosť, dostať sa niekde ku jaskyni, môže nám poslúžiť aj nejaká dlhšia tmavá pivnica, v ktorej nie je svetlo. V pivnici môžeme nenápadne uložiť nejakú starú a špinavú truhlicu alebo bedňu, v ktorej bude uložený krásny meč alebo dýka. Chlapcom nepovieme, že v najvzdialenejšej miestnosti niečo je. Na záver – po individuálnych vstupoch – vstúpime do pivnice so sviečkou všetci spoločne a aj tým, ktorí nič nenašli, ukážeme starú, nenápadnú truhlicu a v nej meč.

Vysvetlenie: Slovo „Boh“ je pre niektorých ľudí úplne prázdne. V mojom živote sa slovo „Boh“ stalo nebadaným vchodom do veľkého tajomstva, vstupnou bránou do veľkého dobrodružstva. Tak, ako je možné vstúpiť do jaskyne, tak je možné vstúpiť aj do tajomstva Boha.

Každý dostane len niektoré základné inštrukcie ale toto tajomstvo musí objavovať sám. Možno sa mu ľudia budú smiať, lebo nechápu, o čo ide... Ale všetkému veľkému, čo nechápu, sa ľudia zvyknú smiať...

Tí, čo chodia do kostola len z povinnosti, ešte nevstúpili do tajomstva Boha. Sú stále pred vchodom do jaskyne a o Bohu asi nič nevedia.

Boh je tajomstvom nášho sveta, ktoré máme objavovať.

Základný symbol: Vchod do jaskyne, bane alebo podzemných chodieb.

Cieľ stretnutia: Pocítiť tajomstvo Boha a vnímať možnosť vstupu do tohto tajomstva. Postoj úcty voči tajomstvu, neznámemu...

Verbalizácia: Ako ste sa cítili pred vstupom do jaskyne? Čo vám prichádzalo na myseľ? Videli ste nejaký film o vstupe do neznámeho priestoru? Čo ste čakali, že tam bude? Čo by ste chceli v takomto priestore nájsť?

Pomôcky: Baterka, lano...

Škola modlitby: Ak nie je možné vstúpiť do jaskyne, použitím lana urobíme kruh. Všetkých tých, čo chcú vstúpiť do tajomstva, bránou do ktorého je slovo Boh, pozveme vstúpiť opäť večer do jaskyne alebo kruhu. Horí tam len jedna sviečka. Všetko prebieha v tichu bez slov. Každému chlapcovi podáme postupne jeden lístok, na ktorom je napísané: Ty si môj milovaný syn (, ja som ťa dnes splodil, Žalm 2, 7). Kto vstúpil do kruhu, alebo do jaskyne, nesmie povedať, čo sa tam odohralo tým, čo nevstúpili...

Úloha: Raz za deň sa vrátiť do chvíle pred jaskyňou a povedať: Bože, tvoj syn chce vstúpiť do tvojho tajomstva. Tento text môžeme dať chlapcom v zalepenej obálke, ktorú majú otvoriť až večer, pred spánkom, keď budú sami. Úcta k menu Boha. Kto nadáva na Boha, nevie, čo hovorí (prejavuje svoju hlúposť, špiní si do vlastných úst). Môžeme im dať zápalkovú krabičku so siedmimi zápalkami. Každý večer majú zapáliť jednu a pripomenúť si v samote a v tichosti túto chvíľu.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.3. stretnutie: TAJOMSTVO KONCA 1

Čas: 1:30 h

Miesto: Trieda.

Úvod: Vhodná pohybová hra.

Činnosť: Animátor sa správa ako učiteľ pred písomkou. Chlapcom dá na 10 minút nejaký test alebo písomku z matematiky tak, ako to býva v škole. Prísne kontroluje, aby sa neodpisovalo. Po vyzbieraní písomiiek ich pred zrakmi všetkých roztrhá a hodí do koša. Všima si reakcie chlapcov. Nepodá žiadne vysvetlenie, ale pokračuje v hre, ktorou sa začalo.

Vysvetlenie: Chlapci možno položia otázku, načo sme to písali, keď sa to neopravovalo? Vysvetlenie podáme až na nasledujúcom stretnutí. Najprv sa spýtame, či na niečo prišli. Táto otázka súvisí so životom. Načo sa snažiť byť dobrým (zodpovedným), keď náš život nebude na konci nikto opravovať?

Písomku možno napísať dobre alebo zle. Na základe toho môžeme dostať dobrú alebo zlú známku. Aj život možno prežiť dobre alebo zle. Na základe toho môžeme očakávať dôsledky: dobré alebo zlé. Každý nesie zodpovednosť za svoju budúcnosť a za svoj vlastný život. Chlapcom voľne rozpovieme nasledujúcu úvahu:

Po smrti niečo je alebo nič nie je... Ak nič nie je, ten kto si za života „užíval“ i ten kto trpel, sú na tom rovnako (hnijú v hrobe)... Ale ak je, potom ten kto žil tak, akoby nebolo, (po smrti) všetko stráca a ten, kto žil tak, aby sa na to pripravil, všetko získava – a to NAVEKY!!! To je základná logika, ktorej nikto nemôže uniknúť. Múdrosť káže vsadiť na to, čo dáva šancu na

úspech a nie na to, čo je od samého základu beznádejné... Niektorí môžu povedať, že z druhého sveta sa ešte nik nevrátil. Pre niekoho áno (Ježiš Kristus), pre niekoho nie. Človek nemôže uniknúť pred zodpovednosťou za vlastný život. Nemyslieť na naše jestvovanie po smrti je krátkozraké. Život žijeme len raz, a preto treba urobiť správnu voľbu – t.j. žiť s očakávaním dôsledkov za svoj život, žiť zodpovedne... Iba tie veci ti na konci života nebudú vzaté, ktoré si niekomu daroval!!!

Pokúsme sa spoločne s chlapcami vyplniť posledný stĺpec tejto tabuľky:

Život po smrti	Ako žijem	Výsledok po smrti
Nie je 0	Nezodpovedne 0	Žiaden 0
Nie je 0	Zodpovedne 1	Žiaden 0
Je 1	Nezodpovedne 0	Všetko strácam
Je 1	Zodpovedne 1	Všetko získavam

Kto nežije zodpovedne, môže všetko stratiť.

Kto žije zodpovedne, môže všetko získať.

Nikto nemôže dokázať, že po smrti nič nie je!

Základný symbol: Čistý papier a ceruzka ako symboly našej bytosti a nášho života.

Cieľ stretnutia: Prebudenie zodpovednosti za svoje činy a rozhodovanie. Úcta voči vlastnému životu.

Verbalizácia: Ako sa cítite? Kladiete si nejakú otázku? Malo to zmysel písať písomku a potom bez toho, aby sme písomky opravili, hodiť ich do koša? Ako by to bolo žiť život bez toho, aby na konci bolo vyhodnotený, čo sme urobili dobre a čo zle? Malo by zmysel žiť život, ktorý by na konci nebol vyhodnotený? Žiť svoj život s myšlienkou na posledné vyhodnotenie znamená byť zodpovedným. Život nie je nezáväzná hra. My sme papierom, na ktorý sa zapisuje náš život. Nikto nemôže dokázať, že po smrti už nič nie je. Byť nezodpovedným, je najväčšia hlúposť.

Pomôcky:

Škola modlitby: Život je veľká vec (veľa od neho závisí). Treba ho prijímať s vďakou.

Úloha: Konat' zodpovedne – myslieť na dôsledky pre mňa i pre druhých. Ďakovať za šancu žiť.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.4. stretnutie: TAJOMSTVO KONCA 2

Čas: 2 h.

Miesto: Cintorín – miesto pravdy.

Úvod: Vhodná pohybová hra (mimo cintorína).

Činnosť: Chlapcov uvedieme do atmosféry konca života, nebezpečenstva smrti, napr. príchodom na miesto, kde niekto nedávno zahynul alebo večer na cintorín (môžeme zapáliť sviečku). Tému možno situovať aj do putovania lesom, v ktorom by mohlo dôjsť k stretnutiu s medveďom.

Vysvetlenie: Je to chvíľa, ktorá je aktuálnou pre každého človeka... Raz sa v nej každý z nás ocitne. Chlapcom voľne rozpovieme nasledujúcu úvahu:

Po smrti niečo je alebo nič nie je... Ak nič nie je, ten kto si za života „užíval“ i ten kto trpel, sú na tom rovnako (hnijú v hrobe)... Ale ak je, potom ten kto žil tak, akoby nebolo, (po smrti) všetko stráca a ten, kto žil tak, aby sa na to pripravil, všetko získava – a to NAVEKY!!! To je základná logika, ktorej nikto nemôže uniknúť. Múdrosť káže vsadiť na to, čo dáva šancu na úspech a nie na to, čo je od samého základu beznádejné... Niektorí môžu povedať, že z druhého sveta sa ešte nik nevrátil. Pre niekoho áno (Ježiš Kristus), pre niekoho nie. Človek nemôže

uniknúť pred zodpovednosťou za vlastný život. Nemyslieť na naše jestvovanie po smrti je krátkozraké. Život žijeme len raz, a preto treba urobiť správnu voľbu – t.j. žiť s očakávaním dôsledkov za svoj život, žiť zodpovedne... Iba tie veci ti na konci života nebudú vzaté, ktoré si niekomu daroval!!!

Základný symbol: Cintorín, symbol (miesto) nášho konca alebo prechodu?

Cieľ stretnutia: Prebudenie zodpovednosti za svoje činy a rozhodovanie.

Verbalizácia: Viete si predstaviť, že každý z nás tu bude raz ležať? Čo si myslíte, deje sa niečo po smrti? Je to to isté, keď mačku prejde na ceste auto a keď usmrtí auto na ceste človeka? Je v tom nejaký rozdiel? Ako sa cítite? Kladiete si nejakú otázku? Malo by zmysel žiť život, ktorý by na konci nebol vyhodnotený, ktorého následky by sme nijako nepociťovali? Žiť svoj život s myšlienkou na posledné vyhodnotenie znamená byť zodpovedným. Život nie je nezáväzná hra. Nikto nemôže dokázať, že po smrti už nič nie je. Byť nezodpovedným, je najväčšia hlúposť. Pri putovaní lesom: Si spokojný so životom, ktorý si prežil? Nechcel by si niečo na ňom zmeniť? Čo máme odkázať rodičom, keby si sa už s nimi nestretol? Napíš to na lístok!

Pomôcky:

Škola modlitby: Život je veľká vec (veľa od neho závisí). Treba ho prijímať s vďakou.

Úloha: Konat' zodpovedne – myslieť na dôsledky pre mňa i pre druhých. Ďakovať za šancu žiť. Nežiť roztopašne a nezodpovedne.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.5. stretnutie: SPOLOČNÁ PRÍPRAVA OHŇA – VYTVORENIE PRIESTORU S PRAVIDLAMI

Čas: 4 h, stretnúť sa asi 2 h pred západom slnka.

Úvod:

Miesto: V prírode, ak možno v lese.

Činnosť: Hľadanie vhodného miesta na vytvorenie ohniska. Hľadanie vhodného dreva. Určenie zodpovedného za postavenie malej vatre. Cesta po značenej turistickej ceste do lesa počas stmievania. Počúvanie zvukov v lese. Návrat späť za tmy. Pozorovanie hviezd. Príchod k pripravenej vatre. Podpálenie ohňa (úloha prenechaná vedúcemu animátorovi). Každý si vezme jeden kus dreva, ktorý môže v priebehu stretnutia – keď mu to strážca ohňa dovolí – priložiť. Je vhodné, nejaké jedlo si na ohni aspoň prihriať (hrianky, čaj) – chlapci potrebujú pocítiť úžitok z ohňa a byť pri ňom nejakou nerušivou činnosťou zaujatí. Vhodné je stráženie ohňa počas noci (jednotlivo alebo v dvojiciach).

Vysvetlenie: Ku ohňu si sadneme až vtedy, keď sme očistili naše vzťahy a sme vnútorne pokojní (vieme zostať ticho). Oheň, ktorý horí v strede kruhu nás sústreďuje, zameriava na jeden spoločný bod, púta našu pozornosť. Pri ohni sa dobre rozpráva a počúva. Oheň je dôležitý pre náš život. Umožňuje prípravu pokrmov pre náš život. Aj organický život prebieha ako spaľovanie! Ale tento oheň je aj nebezpečný, musíme naň dávať pozor. Šíri sa a všetko ničí. Oheň je život a smrť, jedno v druhom. Oheň symbolizuje tajomnú prítomnosť niečoho živého. Pri ohni sa vytvára atmosféra otvorenosti a radosti. Oheň môžeme zakúsiť ako zdroj energie a aj vitálnej energie (ohriať pokrm). Oheň umožňuje pracovať s materiálom, čistiť ho, taviť, meniť jeho vlastnosti, vypaľovať hlinu... Oheň je spojený so vznikom civilizácie. Pastieri oviec si tiež navečer zakladajú oheň. Oheň nie je len niečím funkčným (užitočným), ale je magický – fascinuje nás, priťahuje a vtáhuje do seba. Oheň je čosi zo slnka na zemi. Hebrejsky sa oheň povie „eš“ (iš, iša – muž, žena). Človek je ohňom! Boh je ohňom, ktorý večne horí! Ale aj peklo je ohňom! Ako to??? Je len jeden oheň, ktorí jedných

očisťuje a rozpaľuje láskou a druhých neznesiteľne mučí. Oheň nás preto núti k ostráživosti! K rozlišovaniu medzi dobrom a zlom, životom a smrťou. Horiaci ker: „Nepribližuj sa sem! Vyzuj sa, lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá!“ (Ex 3, 5).

Základný symbol: Oheň. Oheň odstraňuje tmu a umožňuje poznanie, orientáciu vo tme. Vyháňa strach a neistotu (plaší zvieratá, okrem nosorožca, ktorý ho inštinktívne dupe). Oheň zohrieva. Oheň hovorí, že treba zbystriť pozornosť. Keď prideme na nejaké miesto a na ohnisku horí oheň, znamená to, že tam niekto, koho nevidieť (udržiavateľ ohňa), je alebo bol.
Cieľ stretnutia: Spoločná práca, prijímanie zodpovednosti (prípravou a strážením ohňa), rešpektovanie svojej úlohy a úlohy toho, kto vedie činnosť. Skúsenosť spoločného rešpektovania určitých pravidiel (ako východisko pre vnímanie posvätna). Skúsenosť spoločného sústredenia sa okolo niečoho (Niekoľko).

Verbalizácia: Pamätám si, keď som sa prvýkrát popálil? Čo cítim pri ohni? Aké sú moje zážitky a skúsenosti s ohňom? Počul niekto o nejakom požiari? Aký má význam oheň v našom živote?

Pomôcky:

Škola modlitby:

Úloha: Vo svetle poznania Boha posudzovať veci alebo činnosti, či sú dobré alebo zlé.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.6. stretnutie: POČÚVAME SVEDECTVÁ ĽUDÍ

Motivácia: Téma je vhodná na jesenné a zimné večery, napr. ako výnimočné stretnutie u niekoho.

Čas: 1:30 h

Úvod:

Miesto:

Činnosť: Ísť spoločne za niekým, kto niečo zaujímavé pre chlapcov zažil. Napr. za poľovníkom, ktorý sa vrátil z poľovačky, niekým, kto bol v zahraničí a pod. Poprosiť ho o nejaké zaujímavé svedectvo. Svedok by mal ukázať nejaký dôkaz svojej vieryhodnosti.

Vysvetlenie: Počúvanie živo rozprávaných príbehov s opisom rôznych konkrétností formuje predstavivosť chlapcov, vzbudzuje túžbu tiež niečo významné zažiť, je vzorom pre vyjadrovanie vlastných zážitkov ale aj návodom k tomu, ako možno niečo veľké v živote zažiť. Chlapci radi počúvajú zaujímavé veci, nie sú však schopní kriticky myslieť, opakujú to, čo počuli od toho, kto je pre nich autoritou – nezneužiť to na rozprávanie nepravdivých vecí...

Základný symbol: Postoj počúvania – všetci sedia v kruhu.

Cieľ stretnutia: Podnietenie dialógu a posilnenie pút medzi rôznymi generáciami. Úcta k staršiemu človekovi, ktorý niečo zažil...

Verbalizácia: Otázky, kladené hosťovi. Na konci sa možno chlapcov spýtať, čo bolo pre koho zaujímavé.

Pomôcky:

Škola modlitby:

Úloha: Doma sa pokúsiť reprodukovať príbeh najbližším, ktorý sme počuli. Ísť za blízkou osobou a spýtať sa jej, kedy by nám mohla porozprávať niečoho zaujímavého zo svojho života tak, aby to bolo jej priame svedectvo. Napr. aký bol váš dedko alebo pradedko, ktorého ste nepoznali. (Na ďalšom stretnutí môže byť vhodná otázka, v akej veci by sme mohli byť pre niekoho svedkom.)

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.7. stretnutie: ČÍTAME SVEDECTVÁ NAŠICH STARÝCH RODIČOV

Motivácia: Príbeh nájdenia Kumránskych zvitkov pri Mŕtvom mori. Pastieri nevedeli, čo našli. Veľa vzácných nálezov zničili... V prípade záujmu je možné pripraviť zaujímavé stretnutie len na tému Kumránskych zvitkov (zhotovením faksimile prostredníctvom internetu, čítaním prekladu textu). Celú takúto tému treba pripraviť ako vzrušujúce odhaľovanie tajomstva neznámeho nálezu a nie ako ponuku holých faktov.

Čas: 2 – 3 h

Miesto: Historicky zaujímavé miesto.

Úvod:

Činnosť: Navštívime nejaké historické miesto v blízkom okolí, ku ktorému sa priamo viaže nejaké písomné svedectvo. Toto svedectvo si (pri sviečke) na mieste prečítame. Svojím obsahom by malo byť pre piatakov zrozumiteľné a zaujímavé.

Vysvetlenie: Miesta, na ktorých sme, nám môžu začať rozprávať svoje príbehy. Zaujímavé by bolo pozvať na miesto aj historika alebo archeológa, ktorý by vedel udalosť spojenú s miestom zaujímavovo opísať.

Základný symbol: Historické miesto (zrúcanina, zámok, dávne bojisko...), faksimile historického dokumentu, archeologický nález, sviečka.

Cieľ stretnutia: Skúsenosť, že staré (obyčajné) miesta nám môžu začať „hovoriť“. Vzbudiť záujem o odhaľovanie tajomstiev (poznanie). Učiť pozornému počúvaniu.

Verbalizácia: Voľný priestor na otázky. Aký život mali moji prarodičia? Kto boli moji prarodičia? Kde žili? Odkiaľ prišli? Porozprávali mi moji starí rodičia nejaké svoje životné príbehy?

Pomôcky:

Škola modlitby:

Úloha: Zistiť, aký najstarší písomný dokument (knihu, list) máme doma. Porozprávať sa s niektorým so starých rodičov o tom, na čo si najviac spomínajú zo svojho detstva.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.8. stretnutie: TAJOMSTVÁ NA DOSAH RUKY (KNIHY – KLÚČE OD TAJOMSTIEV)

Motivácia: Keď svet nebol ešte do takej hĺbky preskúmaný, bolo vzrušujúce prenikať do jeho tajomstiev... Aj dnes je to zaujímavé hľadať odpovede v knihách... Kto nič nehľadá, je akoby mŕtvy... Zo sveta sa vytráca radosť z hľadania, lebo ľudia chcú za všetko .....(dostať peniaze). Najväčší vedci objavovali kvôli peniazom, ale z túžby po poznaní... mali vzrušenie z objavenia Niečoho (Niekoľo) Neznámeho (Boha)...

Čas: 2 h.

Miesto: Knižnica, čítareň, pokojná miestnosť...

Úvod: Ak je to vhodné, môžeme dať chlapcom hľadať 25 viac-menej skrytých lístkov (15x15mm), ktoré sme po miestnosti vopred rozložili tak, aby každý lístok bol viditeľný bez hýbania predmetmi v miestnosti.

Činnosť: Chlapcom dáme možnosť povedať, čo doma zistili. Potom prinesieme (alebo odkryjeme) viacero zaujímavých kníh s obrázkami (napr. encyklopédie).

Vysvetlenie: Po ich prezretí dáme chlapcom možnosť odpovedať na otázku: Čo ma zaujíma, čo by som chcel zistiť? Spisujeme rôzne tajomstvá. Môžeme k nim dodať aj nasledujúce: kde

je človek, keď zomrie, jestvujú ľudia na iných planétach, ako funguje moje telo a pod. Život veľrýb, najväčšie hady a pod. Prežívajú skôr vzrušenie z tajomstiev, ako by ich boli schopní chápať. Sú to skôr „vonkajšie“ tajomstvá, ktoré možno vnímať.

Sú tajomstvá sveta (veda, zákonitosti, vývoj). Sú tajomstvá ľudského života (poučné príbehy). Život sa stáva krásnym a zaujímavým pre toho, kto hľadá...

Kde hľadať? Sú tu knihy!

V škole sa dozvedáme neznáme veci o prírode, dejinách... Na našich stretnutiach o živote... (aby sme sa vedeli múdro rozhodovať...).

Základný symbol: Kniha (napr. príručný sprievodca historických miest).

Cieľ stretnutia: Vzbudiť záujem o poznávanie (ísť do hĺbky skutočnosti), odhaľovanie tajomstiev a konkrétne o čítanie. Poradiť pri výbere TV programov. Ich nevýhodou je, že nedávajú čas na zastavenie sa a zamyslenie...

Verbalizácia: Čo by som chcel vedieť? Čo by si chcel dosiahnuť? Chcem ti v tom pomáhať!

Pomôcky:

Škola modlitby (záverečné slovo): Je dobré, že sme na svete a môžeme skúmať jeho mnohé záhady, že náš život sa stáva krásnym a zaujímavým, ak v ňom niečo hľadáme...

Úloha: Počas týždňa zistiť, čo (kto) ma veľmi zaujíma a poznačiť si to.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster: dopíšeme alebo dokreslíme osobné charakteristiky...

Tajný skupinový denník:

Poznámka: Ak zistíme, že v skupine sú chlapci, ktorým chýba záujem, viac sa treba o nich osobne zaujímať (najmä o ich situáciu v rodine).

2.9. stretnutie: POSTAVY Z DEJÍN A Z DÁVNÝCH PRÍBEHOV

Motivácia: Zahrať krátku pasáž z histórie alebo z biblických príbehov. Chlapci hádajú, o čo a o koho v príbehu ide.

Čas:

Miesto:

Úvod: Rozhovor o tom, čo kto hľadal, ako to hľadal a čo objavil...

Činnosť: Po rozhovore a hádaní príbehu rozdelíme chlapcov do 2 – 3 skupín.

a) Začneme hrať súťaž na mená verejne známych ľudí, ktoré poznáme. Mená píšeme na veľký papier. Môžeme ich zapisovať na zvislú dátumovú priamku (podľa doby kedy žili). Môžeme ísť po jednotlivých písmenách. Bod získava skupina, ktorá povie najviac mien.

b) Na plagát si pripravíme zoznam (20 – 30) mien alebo tvári zo súčasnosti i z histórie, ktoré by mohli chlapci poznať. Jednotlivé skupiny sa striedavo pokúšajú určiť, o koho ide. Za každú správnu odpoveď dostávajú bod. Asi lepšie.

Vysvetlenie: Všetkých spomenutých ľudí poznáme preto, že mali vďaka niečomu osobitné spoločenské postavenie. Na zemi žilo už mnoho miliárd ľudí. Tých, o ktorých ľudia niečo vedia, je menej ako jedna 10 milióntina...

Odkiaľ sú mená, ktoré vám teraz budem čítať? Jakub, Dávid, Jozef, Ábel, Samson, Kain, Noe, Izák, Izrael, Adam, Júda, Mojžiš, Ezau, Eva, Izmael, Abrahám?

Mená si vopred napíšeme na nejaký poster.

Ktoré mená poznáte? Viete niečo o nich povedať? V akom poradí by mali nasledovať?

Na stretnutie si pripravíme obrázky s biblickými udalosťami. Chlapcom dáme možnosť ich v správnom poradí usporiadať a opísať.

Ako sa líši Biblia od iných kníh?

Biblia (Sväté písmo) je kniha, ktorá nám odhaľuje tajomstvá nášho života (nehovorí o dobyvateľoch, ani vynálezcoch...). Hovorí v nej Boh o svojom tajomstve a o našej ceste k

životu. Biblia neidealizuje ľudí, ale ich ukazuje s ich nedostatkami. Biblia si všima obyčajného človeka.

Základný symbol:

Cieľ stretnutia: Uvedomiť si, že na zemi žilo veľa ľudí, ktorí – alebo ich príbehy – nám majú, čo povedať.

Verbalizácia: Odkiaľ sú mená, ktoré vám teraz budem čítať? Jakub, Dávid, Jozef, Ábel, Samson, Kain, Noe, Izák, Izrael, Adam, Júda, Mojžiš, Ezau, Eva, Izmael, Abrahám? Ktoré mená poznáte? Viete niečo o nich povedať? V akom poradí by mali nasledovať? Ako sa líši Biblia od iných kníh?

Pomôcky:

Škola modlitby:

Úloha: Zistiť (spýtať sa, prečítať si...) najdôležitejšie veci o Abrahámovi.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.10. stretnutie: PUTOVANIE DO NEZNÁMA

Motivácia:

Čas: 3 h.

Miesto: Príroda, kde by sme neboli ničím rušení.

Úvod:

Činnosť: S chlapcami putujeme na určitom území (môže to byť výstup na horu), ktoré veľmi dobre poznáme, takže si môžeme dovoliť aj občasné vybočenie z cesty alebo z chodníka. Dôležité je, aby chlapci pocítili slobodu putovania... skúsime ísť aj mimo cesty, zablúdiť, kliesniť si cestu krovím, aby sme zažili existenciálne bytostné putovanie... Pozorujeme prírodu a rozprávame sa o tom, čo nám prichádza na myseľ. Na vhodnom mieste si rozpovieme to, čo kto zistil o Abrahámovi.

Príbeh si môžeme vopred napísať na kartičky alebo na jeden väčší papier a potom ho roztrhať na útržky. Časti treba usporiadať do správneho poradia alebo ich poskladať tak, aby sa text dal prečítať. Niektoré slová chýbajú, treba ich doplniť... Príbeh možno aj nakresliť do niekoľkých výjavov, ktoré by mali chlapci za úlohu správne usporiadať.

- *Čo je pre nás – piatakov – z Abrahámovho príbehu významné?*

Boh oslovuje obyčajného človeka a chce ho urobiť záchrancom a nositeľom života.

- *Ako sa mne osobne prihovára Boh?*

Obyčajne cez druhého človeka. Veci, ku ktorým ma pozýva, ma presahujú, sú nad moje ľudské sily. On chce prostredníctvom mňa konať.

Abrahám, obyčajný človek (nie faraón, nie bohatý kupec, nie vojvodca), počuje akési volanie – hlas, nebojí sa byť iným ako ostatní... nebojí sa putovať do neznáma (do ťažkostí, neistoty, menšieho komfortu)... poznáva svet... vie čakať... je za život... zachraňuje a prihovára sa za druhých... túži mať syna...

- *Pre čo sa ja rozhodujem, pre pekné veci?*

Vysvetlenie: Dnešného človeka fascinuje možnosť výroby, inštrumentalizácia... Mysľou žije vo svete, ktorý si sám vytvoril. Je to svet ľahko vypočítateľných výsledkov. Avšak svet, z ktorého vypadlo čosi podstatné – úžas spojený s úctou pred životom, pred osobou. Všetko, aj ľudia (napr. sex), je tu inštrumentalizované – využívané so zámerom niečo dosiahnuť. Je to úzky svet obmedzený vlastnými predstavami... Svet zbavenia sa transcencie (neovládnuteľného a posvätného neznáma, toho, čo nás presahuje) a súčasného vrhania sa do iracionálna (útek pred realitou – drogy, TV... a hľadanie cesty do inej, krajšej reality – a to

bez osobného záväzku)... Ľudia sa zbavili božskej transcencie (modlitba, liturgia...) a vrhajú sa do démonickej (mágia, okultizmus...).

Svet biblický je svetom hľadania, počúvania, cesty do „nepredstaviteľna“... Svet dnešných ľudí nie je svetom pozorného počúvania, ale chcenia toho, čo sme videli (uzavierajúci nás do obmedzenej predstavy).

Boh sa mi prihovára a pozýva ma putovať (objaviť svoje poslanie)...

Základný symbol: Cesta, putovanie.

Cieľ stretnutia: Uvedenie do počúvania tajomného hlasu v našom živote. Citlivosť na vnuknutia (inšpirácie). Prebudiť odvahu putovať.

Verbalizácia:

Pomôcky: Skrátenejší príbeh Abraháma (základné udalosti – momenty z jeho života) napísané na útržkoch „starodávneho“ rukopisu, ktoré treba poskladať.

Škola modlitby: Vyjadriť to, čo v tejto chvíli cítime.

Úloha: Aspoň 3-krát si počas týždňa zaznačiť, čím som bol zaujatý, nad čím som sa zamyslel.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.11. stretnutie: ZÁPAS DVOJČIAT O LEPŠÍ PODIEL – MLADŠÍ CHCE POSTAVENIE STARŠIEHO BRATA

Motivácia:

Čas:

Miesto:

Úvod:

Činnosť: Vhodná hra, v ktorej ide o výhru (futbal, človeče, cesta do neba...). Po hre chlapcov upokojíme a potom sa ich spýtame:

- *Počuli ste niečo o konflikte dvoch bratov Jakuba a Ezaua?*

Právo prvorodeného – to, čo dáva človek: Prvorodený dedil postavenie obetníka v rodine a dostával dvojnásobný diel dedičstva. Bol sprostredkovateľom medzi rodinou a Bohom.

Požehnanie – to, čo dáva Boh – bolo zárukou života, prosperity a splnenia dôležitého poslania. Požehnanie sa udeľovalo v určitom významnom momente (napr. na konci života otca) ako záruka kontinuity poslania. Požehnať znamenalo uistiť druhého o úspechu jeho poslania. Bola to však aj výzva konať v určitej veci. **Daj sa s chuťou do toho, lebo tvoja vec sa ti – aj napriek ťažkostiam - podarí!**

Pre Jakuba bolo dôležité byť v prúde života.

Požehnanie otca – uistiť ujúce slovo toho, ktorý ťa dobre pozná a s ktorým máš ten najužší vzťah: Ten, vďaka ktorému všetko jestvuje, bude s tebou! Požehnanie je to najdôležitejšie, čo človek potrebuje na životnej ceste.

- *Čo je pre mňa dôležité?*
- *O čo zápasím s druhými?*
- *Čo je pre druhých dôležité?*
- *Peniaze? Známkys?*
- *Z čoho by som si nemal robiť starosť?*

Chlapec potrebuje najprv uistenie o tom, že animátor je a budem s ním (zážitok dôvery a možnosti spoľahnúť sa)! Otcovská prítomnosť (otca, animátora), sa má stať znamením otcovskej prítomnosti Boha v živote chlapca. Z toho ide sila, keď človek vie, že Boh je a bude s ním... Ak sa človek nechá ním viesť. On dáva prosperitu prácam a úsiliam človeka. Boh – El znamená mocný!

- *Aká je predstava o Bohu dnes?*

- *On posiel hromy, mraky, vietor, oheň?*

Vysvetlenie: V minulosti sa v tom videla sila Boha. Toto sa mu pripisovalo. A dnes? Obrovský vesmír je znakom Boha, krása vesmíru? Makrosvet a mikrosvet? Energia v jadrách atómov? Tieto však vypadli zo zorného poľa našich bežných skúseností. Zložitosť ľudského mozgu? Sú tu dnes tajomstvá? Sú! A ešte väčšie ako v minulosti! Boh je vpletený do sveta...elegantne je v ňom skrytý (reprezentovaný)... Jeho prítomnosť je tichá a diskrétna ale i majestátna, ako keď sme na nejakom vysokom končiari...

Dnes je zvykom povzbudzovať druhého slovami: Si dobrý! Si macher! Lebo nevidíme konanie Boha v našom živote... V našich interpretáciách diania sú určujúce prirodzené príčiny a nie vstupy Boha a jeho vplyv na dianie. Svet vnímame ako veľmi autonómny a teda uzavretý.

Boha môžeme objaviť v ľudskej nezištnosti (starosť o chorých a pod.). V starostlivosti matky a otca o ich deti...

V súčasnom spoločenskom vedomí necítíme, že život je dar (dar si nemôžeme zaslúžiť, môžeme ho len s úctou, pozornosťou a vďakou prijať). Skôr ho (život) vnímame ako niečo, čo si sami zabezpečujeme prácou, sporením, životosprávou a pod. Cítíme sa byť jeho pánmi. To je ovocie našej kultúry. Ďakovať Bohu a dobrorečiť mu zaň nám pripadá ako čosi nenáležité, ako niečo nezlúčiteľné s našim chápaním sveta... Vďaka za samo sa regulujúci a zložito interagujúci svet?

Požehnáva Boh človeka preto, že niečo dobré urobil? Inými slovami, sú jeho dary podmienené naším správaním? Alebo dáva Boh svoje dary niekomu, koho si spomedzi druhých bez zásluh vyvolil? Prvé robí Boha podplatiteľným, druhé svojvoľným! Aký je vlastne Boh? Prvé ho robí malým, lebo my sme si ho naklonili, druhé zasa nás bezvýznamnými, lebo ho nemôžeme ovplyvniť...

Odpoveď: Boh obdarúva (požehnáva) všetkých bez výnimky a bez toho, aby sme mu vopred niečo dali... Kto jeho požehnanie uznáva a to čo má s vďakou prijíma, ten sa stáva disponovanejším prijímať ešte viac... Čokoľvek dáva Boh, dáva tak, aby sa to dostalo cez obdarovaného aj ostatným...

Základný symbol: Požehnanie.

Cieľ stretnutia: Vzbudiť záujem o Božiu priazeň, požehnanie.

Verbalizácia:

Pomôcky:

Škola modlitby: Animátor môže vysloviť jednoduché požehnanie nad každým chlapcom, ktorý o to prejaví záujem (napr. Nech ťa na tvojej ceste vedie tajomný Sprievodca Abraháma! Alebo Nech ti do tvojej rodiny pomáha prinášať pokoj Darca každého pokoja! Alebo Nech ti pomáha prekonávať strach z matematiky Tvorca celého vesmíru!).

Úloha: Ak sme otcov trochu pripravili na zaujímavé úlohy, môžeme poslať po chlapcovi obálku s lístkom pre otca, aby svojho syna uistil o sile svojho vzťahu k nemu (vo vhodnej chvíli ho pohladil – požehnal – vzal do rúk jeho hlavu a vyslovil slová: Som rád, že ťa mám! Si pre nás aj pre druhých darom – požehnaním). V židovských rodinách sú aj takéto prejavy alebo rodinné rituály úplne prirodzené!

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

2.12. stretnutie: OBJAVENIE PRAMEŇA ALEBO STUDNE

Čas: 3 h.

Miesto: Cesta na miesto, kde sa nachádza prameň.

Úvod:

Činnosť: Putovanie prírodou, počas ktorého pocítite nedostatok vody. Jest' slané tyčinky bez vody, piť sirup bez vody, zašpiniť sa a nemať vodu... Hľadanie prameňa, z ktorého možno piť a ním sa osviežiť.

Vysvetlenie: Najväčším pokladom sú najobyčajnejšie skutočnosti, ktorých hodnotu sme ešte neobjavili a berieme ich ako samozrejmosť – voda, vzduch, plody zeme... Voda je aj veľmi zaujímavá. Nachádzame ju v troch skupenstvách: tuhom – ľad a sneh, kvapalnom – tekutá voda a plynnom – para, mraky, dych... Je u nás voda niečím vzácnym? Nie. Máme jej dostatok, nič nám nehovorí. Tam, kde jej je málo, voda znamená veľmi veľa. V Palestíne – Izraeli voda znamená život. Neraz sa viedli boje o pramene a ich vodu. Mať prameň znamená mať zdroj života... Boh – veľké tajomstvo – sa dáva spoznať na hranici medzi životom a smrťou, úrodnou zemou a púšťou, na hranici rôznych svetov, tam kde sme odkázaní na vodu zhora – dar z neba, a teda nie v podmienkach sebestačnosti. Boha môžeme spoznať, keď sme v núdzi. Boha, ktorý je aj v nás. Ľudia, ktorí všetko majú, len ťažko spoznávajú vo svojom živote Boha. Zostávajú na povrchu života. Tak ako je veľa ľudí slepých voči hodnote vody, tak sú mnohí slepí voči prítomnosti Boha v našom živote. Pieseň: Ty si voda, čo ma nesie nad vodou... Aj pri hľadaní života na iných planétach sa najprv skúma prítomnosť vody...

Základný symbol: Voda, prameň, studňa, pitie, umytie sa...

Cieľ stretnutia: Pocítiť smäd – nedostatok vody. Zažiť radosť z nájdenia prameňa vody. Objaviť hodnotu vody. Vidieť ju aj v malinokách, ovocí, mlieku...

Verbalizácia: Viete, čo býva prvou vecou, keď niekto dostane parcelu a ide stavať dom? Vráta studňu. Viete prečo? Obrazom čoho je voda? Voda je obrazom, symbolom života. Ale môže prinášať aj smrť. Kedy prináša život? Keď je čistá a pokojne tečie v koryte... Kedy smrť? Keď všetko zaplaví, keď nie je vo vymedzených hraniciach, v koryte... Obrazom čoho je pitie? Prebudenia k životu. Obrazom čoho je umývanie sa? Vnútorného očistenia sa.

Pomôcky: Prázdne pollitrové plastové fľaše.

Škola modlitby: Ďakovať za dar vody.

Úloha: Hospodárne používanie vody...

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

3 Tajomný príbeh predaného chlapca

3.1. stretnutie: SEN MÔJHO ŽIVOTA – KÝM BY SOM CHCEL BYŤ

Čas: 2 h

Miesto:

Úvod:

Činnosť: Vhodná hra (rolová alebo športová), pri ktorej sa môžu dobre prejavovať povahy chlapcov. Po hre sa môžeme vyjadriť (bez výsmechu) k prejavom jednotlivých chlapcov (zápal, nezáujem, talenty, spolupráca, individualizmus, ťažkosť začleniť sa...). Chlapcom dáme vyplniť jednoduchý formulár, na ktorý napíšu niektoré svoje charakteristiky a údaje (dátum narodenia, miesto narodenia, výška, váha, farba pleti, farba očí, bydlisko, obľúbená farba, obľúbená hra, obľúbený TV program, v čom vynikám, hlavný nedostatok, najobľúbenejší vyučovací predmet, najobľúbenejší koníček alebo záľuba, najradšej by som bol...). Potom lístky pozbierame, zamiešame a po jednom ich ťaháme. Počas čítania charakteristiky (v údajoch ideme odzadu) majú chlapci zistiť, o koho ide. Každý môže hádať iba jedenkrát. Potom si prečítame úvod príbehu o Jozefovi.

Vysvetlenie: Gen 37,1 – 17 vstúpime do príbehu... účastníkom môžeme rozdať lístky s menami Jakubových synov (?). Najmladší 17-ročný syn sa volá Jozef (hebrejsky '@scúAy znamená pridáva, rastie) má sny a otec ho pošle za bratmi, ktorí pasú stáda a Jozefa nenávidia. Benjamín je mladší, ale zdá sa, že ešte veľmi malý.

Animátor by mal chlapcom pomáhať začať sa vyrovnávať so situáciou vo vlastnej rodine.

Základný symbol: Postavenie v rodine, miesto pri spoločnom stole, šaty, prejavy priazne...

Cieľ stretnutia: Uvedomiť si, čo chcú druhí zo mňa mať a čím chcem ja sám vo svojom vnútri byť. Z začať si uvedomovať, kto som medzi druhými aj so svojím snom.

Verbalizácia: Niektoré z nasledujúcich otázok možno napísať na lístky a potom ich postupne ťahať a na ne odpovedať. Na aký dar zo strany svojho otca najviac spomínam? Čo mi najčastejšie hovorí otec a mama, aký som? Koho by chcel mať zo mňa môj otec alebo mama? Aké zodpovednosti mi zveruje otec? Akú konkrétne naposledy? Viem to? Prečo sme čítali tento príbeh? Aký má súvis s hrou a s členmi skupiny? Pri hre sme sa prejavili, každý bol trochu iný. Je dobré si všimnúť aký som ja a akí sú druhí. Čo som zistil od začiatku stretania o sebe? Čomu pravidelne venujem svoj čas? Aké sú moje záujmy? Každý sa potrebujeme hlbšie spoznať a objaviť svoj životný sen. Čím by som chcel byť? Aké je moje životné poslanie? Aká je moja predstava o mojej budúcnosti? Čo si najviac vážim, že mám od svojho otca? Veľkou hodnotou je dôvera, keď mi otec zveruje niečo do starostlivosti.

Pomôcky: Otázky je vhodné napísať na lístky.

Úloha: Vybrať len jednu alebo dve! Z začať čítať knihy, zapísať si mená svojich hrdinov, začať odstraňovať nejakú svoju zlú vlastnosť. Spýtať sa otca (starého otca, strýka a pod.), či snívajú v mladosti o tom, kým chcú byť alebo čo by chceli robiť. Otec si to uchovával v pamäti, čo sa Jozefovi snívalo. Bolo by zaujímavé vedieť, čo si uchováva tvoj otec v pamäti o tebe? Kým som pre svojho otca? Čo si myslí môj otec, že zo mňa bude? Akú predstavu živí vo svojom synovi? Čo znamená meno, ktoré nosím? Na budúce sa spýtať, či niekto niečo nové zistil o svojej budúcnosti...

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby: V duchu: „Pre Boha som nezameniteľný a chcem, aby som sa stal samým sebou“. Tak, aby to chlapcov mohlo oslovit'.

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

3.2. stretnutie: ZHODENIE DO JAMY A STRATA DOMOVA

Čas: 1 – 2 h

Miesto:

Úvod:

Činnosť: Vhodná hra na vytvorenie atmosféry rivality. Priniesť žiacke knižky a ukázať si navzájom známky? Potom sa prečíta ďalšia časť príbehu o Jozefovi. Na väčšom posteri máme obraz rodiny pri spoločnom stolovaní. Obraz roztrhneme na dve polovice. Toto sa stáva v mnohých rodinách. My sa teraz zastavíme pri konfliktoch, ktoré zvyknú mávať medzi sebou súrodenci. Vlastnosti, ktoré ničia vzťahy medzi súrodencami, môžeme postupne dopisovať na čistý papier (pod roztrhnutý obraz rodiny).

Vysvetlenie: Gen 37,18 – 36 Jozefa hodili do jamy, potom predali Madiánčanom a tí ho predali do Egypta faraónovmu dvoranovi – veliteľovi telesnej stráže – Putifarovi. Veľa ľudí v určitom momente vo svojom živote stráca svoj domov (zomrie mama alebo otec, rodičia sa rozvedú, odcestujú do inej krajiny...). Domov ponúka najlepšie podmienky na prípravu na život.

Základný symbol: Domov.

Ciel' stretnutia: Uvedomiť si hodnotu domova. Uvedomiť si vlastnosti a správanie, ktoré rozbijajú spoločenstvo (neznášanlivosť, škodoradosť, zloprajnosť, žiarlivosť, závisť, ohováranie, žalovanie, sebeckosť...).

Verbalizácia: S akým podrazom som sa stretol? Ktoré sú moje nevýhody? Čo rúca moje sny? Ktoré neúspechy? Kto sú moji nepriatelia? Aké sú moje povinnosti? Viem, kvôli čomu ma vylučujú zo spoločenstva? Čím prispievam pri budovaní vlastného domova?

- A čo ja, mám niekoho, koho neznášam, na koho žiarlim? Prečo ho nemám rád? Čo by som urobil alebo prial tomu, koho nemám rád? Ako jednám s tými, ktorých nemám rád? Ako si ubližujeme? Klamstvom, prezývkami, krádežou, bitkou a pod. A čo navádzanie na zlo, prekážanie plánom a snom druhých? Treba odlišovať medzi hrou a životom (virtualitou a skutočnosťou, kontextom: hra – život). Vytlačanie šprtov z kolektívu.
- Závisť a nenávisť... Čo mi môžu druhí závidieť? Zvládnuť nárokovanie si zvláštneho postavenia (byť nad inými). Nie je tento môj nárok (predstava) ohrozením pre druhých? Má niekoho otec zo súrodencov najradšej? Čo si najviac vážim z toho, čo som od svojho otca dostal? Stretol som sa s tým, že niekto na mňa doma donášal? Cítim, že ma niekto neznáša? Nemám nejakú vlastnosť, ktorá sa druhým oprávnené nepáči?

Pomôcky: Obraz rodiny pri spoločnom stole.

Úloha: Vďačnosť za to, že mám domov, prejavíť nejakou pomocou doma... Prekonávať sklon, ktorý rozbíja spoločenstvo. Urobiť niekomu radosť, podeliť sa s niečím...

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby: Uvedomenie si a priznanie svojich previnení proti súrodencom alebo rovesníkom. Prosba o odpustenie (ľudí i Boha). Svoj terajší domov raz opustím. Konečný domov mám u Boha.

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

3.3. stretnutie: V NÚDZI MÔŽEME SPOZNAŤ, ŽE S NAMI JE BOH

Čas:

Miesto:

Úvod:

Činnosť: Stretnutie môže byť pracovným – spoločnou prácou, pomocou niekomu... Stať sa pre niekoho pozhnaním. Možno si zahrať nejakú hru o podnikaní.

Vysvetlenie: Gen 39,1 – 20 „Nevysloviteľný“ (YHWH) bol s Jozefom a Jozefovi sa darilo, Pán pozhnal dom Putifara, Putifarova žena ho zvädzala a on sa nedal, preto sa dostal do väzenia... Z nášho života sa vytratila úcta k „Nevysloviteľnému“, ľudia sa arogantne vyjadrujú voči Bohu. Žijú si na vlastnú päsť. **Hlavné posolstvo: sila vedomia, že Boh je s tebou, je základom NAPLNENÉHO života!** Boh je zárukou môjho úspechu, ktorý však presahuje moje predstavy (aj prehra môže byť víťazstvom). Človek s Bohom je pozhnaním pre svet. Jozef je opravou Adama (nenechá sa zviazať ženou; vraví – či som ja na mieste Boha? – a teda odmieta pokušenie „budete ako Boh“).

Základný symbol: Meno Boha (Boh, JHVH, YHWH, Ježiš).

Ciel' stretnutia: Prebudiť dôveru v Boha. Boh nie je ten, kto mi v prvom rade pomáha, aby sa naplnila moja predstava, ale ten, kto ma vedie k tomu, aby sa uskutočnil jeho plán života pre všetkých... Mnohým veciam, ktoré sa v našom živote udejú, nemusíme rozumieť!!!

Verbalizácia:

- Vidíme na niekom, že je s ním Boh? Vyššie postavení zverujú veci tomu, kto je spoľahlivý a zodpovedný. Komu zo skupiny by ste niečo zverili?
- V príbehu sa začína naplňovať pozhnanie Abraháma „byť pre druhých – aj neveriacich – pozhnaním“ (Gen 12, 3). Čo je to pozhnanie? Všetko, čo bolo Jozefovi zverené, sa rozrastalo.
- Poukázať na hodnotu, ktorou je dôvera a možnosť spoľahnúť sa na človeka. Ženy si ho všimli. Putifarova žena ho pozvala k intímnemu stretnutiu. Zaujímavá je asociácia na strom poznania dobra a zla v raji (všetko – okrem jedného v. 9). Tu – u Jozefa – ide dokonca o opakované pokúšanie. Učiť sa pokojne a vytrvalo odolávať pochybným vrušujúcim ponukám (pozeranie pornografie). V živote dochádza aj k falošným obvineniam, neodôvodnenej strate dôvery (počúvanie ohováraní a osočovaní) a pádom z dobrého postavenia.
- Čo je znamením toho, že ma Boh pozhnáva? Kdekoľvek som, okolo mňa je život.

Pomôcky:

Úloha: Chrániť si priateľstvo s Bohom, jeho blízkosť v našom živote. Úcta voči menu Boha. Svedomitá práca, byť spoľahlivým. Viem triediť veci – čo je dôležité a čo nie je? Kedy má čo svoj čas? Hospodárenie s hodnotami – čas, energia, peniaze...

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby: Chlapci sa môžu uvoľniť tak, že si ľahnú a privrú oči. Ž 18, 2 – 30 Milujem ťa, Pane, moja sila. Alebo Ž 23 Pán je môj pastier. Predniesť vhodné časti žalmu. Alebo vysloviť vhodné požehnanie nad každým...

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

3.4. stretnutie: NEZLOMIŤ SA, ANI KEĎ NÁS VŠETCI ZRADIA

Čas:

Miesto: Príroda, prípadne miesto s náročnejšími preliezačkami.

Úvod:

Činnosť: Prejsť nejakú cestu alebo dráhu s prekážkami a s podporou animátora. Prípadne s istením vyliezť na strom. Náročná hra s „nezvládnuteľnými“ úlohami – „až na dno“ (animátor poukáže na to, že s Bohom je všetko možné). Túto časť príbehu by bolo vhodné aj dramatizovať, rozdeliť chlapcom úlohy, dať im text, ktorý majú čítať (rozdelíme im úlohy: režisér, maskér, aranžér kulís, herci, hudba...)

Vysvetlenie: Gen 39,21 – 40,23 Aj vo väzení sa Jozefovi darilo. Čašník a pekáč sa prehrešili proti egyptskému kráľovi. Jozef im vykladal sny. No ten, ktorému pomohol, na neho zabudol. Byť v ťažkostiach neznamená, že nás opustil Boh... **Ťažkosti v mojom živote sú súčasťou mojej cesty k životu!!! Ak sme verní Bohu aj v ťažkostiach, Boh nás vyučí svojej múdrosti.** S ním „vidíme ďalej“. Robí nás schopnými rozlišovať to, čo vedie k životu a to, čo vedie k smrti... V tejto veci máme byť znamením pre ľudí, ktorí Boha nepoznajú. Boh hovorí priamo ústami Jozefa. Boh chce, aby sme priniesli posolstvo života tým, ktorí sú v biede – chudobným... Kto nie je v núdzi, ten asi nebude mať o nás záujem a bude sa nám možno vysmievať... V požehnaní a záchrane Izraela, je požehnaný a zachránený celý svet (Egypt). Každý z nás má byť požehnaním pre svoje okolie (Ježiš je požehnaním a my sme jeho telom Ef 1, 3)!

Základný symbol: „Periféria“ – miesto, kde som zabudnutý (nevýberová škola, SOU, „jama“, väzenie, „služba v kuchyni“ a pod.).

Cieľ stretnutia: Vzbudiť odvahu prekonať ťažkosti (učenie, vzťahy...).

Verbalizácia: S akými ťažkosťami sa vo svojom živote stretám?

Pomôcky:

Úloha: Určiť si, v čom bude tento týždeň každý viac zodpovedným a spoľahlivým. Svojou zodpovednosťou a spoľahlivosťou dovoľme Bohu, aby nás urobil pre niekoho (rodičov, priateľov) požehnaním (cestou k prosperite).

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby: Pokojné prijatie ťažkostí a nevýhod, ktoré pociťujem a voči ktorým sa vnútorne búrim. O jame hovorí žalm 9, 16 „Pohania padli do jamy, ktorú vykopali“ a žalm 35, 7 „Lebo bez príčiny mi nastavili sieť, bez dôvodu mi vykopali jamu“. Žalm 23 je tiež veľmi výstižný „Pán je môj pastier, nič mi nechýba“. Niektoré vyjadrenia je vhodné vysvetliť alebo ich možno vynechať.

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

Poznámka: Ako dosiahnuť, aby niekto mal v očiach chlapcov kompetenciu – autoritu, dať požehnanie? Aby jeho slovo malo váhu a bolo žiadané? Aby dokázalo človeka na jeho ceste sprevádzať? Dnes sa hovorí: „Si dobrý, dokážeš to!“ Prečo sa napr. nehovorí: „Bud' požehnaný Pán neba a zeme, že si tieto veci zjavil maličkým! Nech je tvoje požehnanie stále a vo všetkom na tvojom služobníkovi XY! Nech je oslavou tvojho mena!“

4 Veľký príbeh sveta

4.1. stretnutie: ZÁZRAČNÝ SVET

Motivácia: Za slovo Boh, môžu ľudia skrývať množstvo svojich naivných predstáv. To čo povieme chlapcom, by nemalo páchnuť žiadnou naivnosťou. Boh, ktorého pozývame poznať (ktorého reprezentujeme), vyznieva často nedôveryhodne alebo naivne a vyvoláva u mladých odmietnutie. Božské v nás (teda to, čím reprezentujeme Boha) sa prejavuje do takej miery, do akej prinášame mladým život. Božské v nás nespočíva v absolútnom a bezohľadnom presadzovaní seba (ako to robia rozmazané deti). Boh je (skrytý) najmä v nás. Predstavovanie Boha by malo byť – predstavovať čosi vznešené.

Čas: Zo soboty podvečera do nedele dopoludnia

Úvod:

Miesto: Putovanie prírodou s prenocovaním v nej.

Činnosť: Skúsenosť budovania obydlia – postavenie malej chatrče zo suchého dreva, resp. oprava posedu v lese, alebo stavenie stanu. Počas práce sa ukáže ako potrebné určiť si niekoľko pravidiel. Po ukončení prác a spoločnom stolovaní dáme chlapcom možnosť vyrozprávať sa. Potom si prečítame z prvej hlavy Knihy Genezis. O celom príbehu sa porozprávame... Svet je veľmi zaujímavý, úchvatný a krásny. Cestovatelia idú na samý koniec sveta – Mount Everest, Antarktídu, Mesiac... Spoločné nedeľné slávenie Eucharistie.

Vysvetlenie: Objaviť svet ako obydlie pre človeka. Skúsenosť strachu a neistoty v tmavom lese a skúsenosť obydlia, ktoré chráni a v ktorom je svetlo... (Neistota – keď nevieme, čo kde je. Istota – keď to vieme.)

Nevysloviteľný a neopísateľný Vládca sveta je predstavený ako Tvorca nášho sveta... Tvorca poriadku...

pozývajúci aj nás do svojho poriadku – sláviť siedmy deň. Pozýva nás do svojho sveta so

základnými pravidlami, ktoré mu určil ako Tvorca a Hostiteľ. Ktoré? Svätíť siedmy deň, plodiť sa a naplniť zem, vládnuť a podmaniť si zem... Uvedomovať si svoje postavenie a zodpovednosť za dielo Boha. Tento príbeh nám umožňuje **rozprávať a rozmýšľať** o tajomstve sveta. Kresťanstvo nie je učením nepochopiteľných dogiem, ale otváraním sa pre život. Nebrať svet ako samozrejmosť, ale ako zázrak a dar. Kde sa vylúči Boh, tam sa nejakí ľudia vyhlásia za bohov – Hitler, Stalin... Tam sa pošliapu ľudia... Je dôležité spoločne uznávať Boha za darcu nášho života. Slávením soboty, resp. nedele, sa toto uznanie stáva skutočným a konkrétnym. Týmto konkrétnym prejavom sme pozdvihnutí z roviny otrokov do roviny synov Božích.

Základný symbol: Tma, smrť, svetlo, život, nedeľa...

Cieľ stretnutia: Tešiť sa zo sveta, z prírody, zo života, zo spoločenstva priateľov... Prijímať život ako dar... Sláviť nedeľu...

Verbalizácia: Ktoré sú prvé slová vyslovené Bohom v Biblii? Buď svetlo! Boh nie je ľudsky dosažiteľným. Dáva sa poznať tým, ktorým chce. Je to jeho priazeň. Pokorný a skromný človek, vedomý si svojich hraníc reprezentuje Boha, je schopný niečo o ňom hovoriť... Boh je prítomný v našom živote, ale rozumieme mu len v obrazoch a pojmoch tradície (na základe skúsenosti predchádzajúcich ľudí, čo s ním hovorili)...

V ktorý deň si pripomínáme zázrak a dar stvorenia?

Prečo slávime nedeľu a nie sobotu?

Pomôcky: Veci potrebné na postavenie – opravu obydlia.

Úloha: Veci a život prijímať s úctou. Každé ráno si pripomínať – prebúdzam sa do zázraku života na našej Zemi.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby: Na rozdiel od povrchných a všetko ako samozrejmosť prijímajúcich ľudí vyznávame svet a život ako veľké tajomstvo. Aspoň časť niektorého žalmu (Ž 27, 10) je vhodné naučiť sa naspamäť (aj zaspievať), napr. Pán je moje svetlo a moja spása, koho sa mám báť? Pán je ochranca môjho života, pred kým sa mám strachovať? Čo v nás vyvolávajú tieto takmer tri tisíc rokov staré slová hebrejskej piesne?

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

4.2. stretnutie: KEDY SA KAZÍ SVET?

Motivácia: Písmo nespája slovo hriech s touto udalosťou. Skôr ako by to bol opis toho, čo sa stalo na počiatku, je to vysvetlenie nášho súčasného stavu – sme mimo ideálneho (zosúladeného) sveta, po ktorom túžime. Máme skúsenosť životných trápení, ale aj „nezabudnuteľnú spomienku“ na niečo krásne, čo hľadáme. Opis zodpovedá presne situácii, keď rodič odchádza z domu a svojim deťom dá určité príkazy. Deti nechápu ich význam a vo svojej krátkozrakosti konajú podľa svojich predstáv. V určitom momente sa im otvoria oči a zistia, že niečo nedopadlo dobre (niečo sa pokazilo a cítia, že sa narušil vzťah, stratila sa dôvera). Boh je tvorcom sveta, po ktorom túži človek. Človek spoznáva, že presadzovanie nezávislosti od Boha (zrútenie poriadku – vzťahu s ním) je príčinou ľudskej bolesti a smrti. Človek je stvorený na obraz Boží (teda ako Boh; má Boha reprezentovať). Narušením Božieho poriadku sa stráca schopnosť reprezentovať v stvorení Boha.

Čas: 2 -3 h

Úvod: Vhodná hra (s pravidlami).

Miesto: Ist' niekde, kde sa niečo zrútilo (stavba) alebo došlo k nehode.

Činnosť: Kedy sa rúca spoločnosť? Keď sa naruší dôvera! Ako to vidíme v našej rodine alebo triede? Prečítame si úryvok z knihy Genezis o zrútení prvého poriadku. Kresliť strom? Ľudia strácajú to, čo si nevážia (peniaze, kľúč, bicykel, zdravie, panenstvo, vieru...). Po strate spoznáваме hodnotu toho, čo sme mali. Čo mali prví ľudia, o ktorých sme čítali? Čo stratili? Blízkosť Boha a dôverný vzťah s ním. Zrútilo sa im obydlie vytvorené láskou Boha – raj. Porušili pravidlá tohto obydľia.

Vysvetlenie: Kedy sa kazí svet? Keď sa rušia pravidlá – určitý poriadok. V rúcajúcom sa svete sa potom každý snaží zachrániť seba. Zvaľuje vinu na druhého... Rozhodnutie sa pre nezávislosť od Boha (jedenie zo stromu poznania dobra a zla), resp. privlastnenie si práva Boha „určovať pravidlá hry“, viedlo k zrúteniu usporiadaného sveta. Keď nám niekto zhodí stavebnicu, narúša nám našej plány – „naš osobný svet“. Keď niekto začne v noci vítať do steny v bytovke, narúša svet ostatným spolubývajúcim. Keď sa do betónu nedá dostatok cementu alebo železa, stavba sa zrúti. Keď sa zle zapojí fáza na elektrickom spotrebiči, môže vzniknúť požiar alebo úraz. Vo všetkých prípadoch sa porušili isté pravidlá. Porušenie pravidiel prináša škodu. Piloti musia počúvať pokyny z riadiacej veže. Futbal bez pravidiel prestáva prinášať radosť a prestáva byť hrou. Hráči nemusia rešpektovať len pravidlá hry ale, ak chcú vyhrať, aj príkazy trénera. Kedy je možné nastoliť iný poriadok? Kto má právo určovať pravidlá? Rodičia, reprezentant nejakej spoločnosti, autorita? Najvyššou autoritou je Boh... Obyčajne potrebujeme, aby ho niekto predstavoval a vysvetľoval jeho slová. Postupne jeho hlas začujeme vo svojom vnútri... Celý náš svet funguje na základe určitých vnútorných alebo vonkajších pravidiel... Máme sklon vyhovárať sa na druhých (Adam na Evu, Eva na hada, v podstate sťažovať sa na Boha, ako veci zariadil. Vyhováranie sa na iného je znakom rozporu, ktorý vznikol vo svete, v stvorení). Život vo svete (domácnosti), v ktorom sa narušia vzťahy (dôvera, úcta), sa stáva utrpením. Porušenie pravidiel prináša smrť. Vhodné je spomenúť rozdiel medzi (objektívnou) škodou a (subjektívnou) vinou.

Základný symbol: Obydlie. Rozbité auto, zrútený dom...

Cieľ stretnutia: Osobne zažiť škodu, ktorú spôsobuje narušenie pravidiel (keď to nie je vedomé, priame alebo dobrovoľné, nenazýval by som to hriech). Mať záujem poznať pravidlá, ktoré chránia život a vedú k jeho naplneniu. Môžeme si ich odvodiť z prvých kníh Biblie. (napr. vo vážnych veciach sa radím s Bohom a nie s niekým, kto si nezasluhuje dôveru – hadom).

Verbalizácia: Už som si niekedy uvedomil a priznal svoju vinu za niečo? Na koho sa najčastejšie vyhováram? Komu môžem dôverovať a komu nie?

Pomôcky:

Úloha: Konať v rámci pravidiel. (Např. nesľúbiť, že vynesiem smeti a potom ich nevyniesť.) Nezhadzovať autoritu starších. Nesklamať dôveru, ktorá mi bola prejavená. Poslúchnuť príkazy, ktoré som oprávnené dostať. Pri nejasnosti sa pýtať, ako treba vec uskutočniť.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby: Žalm 139 „Pane, ty ma skúmaš“ pomáha vzbudiť pocit dôvery a odvahy byť skúmaný Bohom – „Skúmaj ma, Bože, a poznaj moje srdce; skúmaj ma a všimaj si moje cesty. Pozri, či nejdem bludnou cestou, a veď ma po ceste k večnosti“. S hudobným podmazom. Po prečítaní položíme chlapcom dve otázky: „Na koho som sa naposledy vyhovárať?“ a „Vinu za čo (aké jednanie, správanie) by som si mal priznať?“.

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

4.3. stretnutie: AKO OPRAVIŤ SVET = AKO OPRAVIŤ VNÚTRO (SRDCE) ČLOVEKA

Motivácia: Ak sme urobili niečo zlé (falšovali známky v klasifikačnom hárkú, vzali sme si peniaze z matkinej peňaženky, roztrhli niekomu vetrovku), vo svojom vnútri sme akýsi nesvoji. Cítíme v sebe konflikt. Sme v neistote, či sa na to príde. Máme strach z následkov, z trestu. Z jednej strany, že to budeme musieť zaplatiť, a z druhej, že nás už druhí nebudú mať radi (že nás exkomunikujú – vylúčia spomedzi seba). Kto žije v rodine, ktorej členovia si robia dobre a majú sa radi, ten sa bude po nejakom zlom čine cítiť nepríjemne. Chceme sa tohto stavu zbaviť. Aby sa tento pocit zmenil, treba niečo urobiť – priznať sa, vrátiť, čo sme si svojvoľne vzali, nahradiť poškodené. Ak nie sme plnoletí, náhradu musia urobiť naši rodičia.

Ak sme niekoho ohovorili, alebo zabili, vec sa nedá dať do pôvodného poriadku. Neradi sa priznávame k tomu, že sme niečo zlé urobili. Máme strach, že nás ľudia zabijú, vyčlenia, že stratíme ich úctu (bežne sa hovorí „otec ma zabije!“). Máme sklon vyhovárať sa. Iba málo ľudí si prizná zlo, ktoré urobili a ešte menej je tých, ktorí sa ho aj snažia napraviť.

Čas: 2 – 3 h

Úvod: Vhodná hra.

Miesto:

Činnosť: Ist' si pozrieť domy do vilovej štvrte alebo nejaké drahé exkluzívne autá alebo motorky. Druhou možnosťou je rozpovedať chlapcom tri rôzne prípady s morálnou zápletkou a dať im čas na vynesenie rozsudku.

Chlapcov môžeme rozdeliť na žalobcov, obžalovaných, sudcov a účastníkov procesu. Súdny proces môžeme moderovať – dávať slovo jednotlivým stránkam. Treťou možnosťou je sledovanie nejakej časti filmu, ktorý obsahuje súdny proces.

Vysvetlenie: Získal majiteľ prepychového domu (auta a pod.) prostriedky na jeho postavenie spravodlivým spôsobom? Keď človek urobí niekomu niečo zlé, vo svojom vnútri sa necíti dobre – pociťuje vinu. Ak toto človek necíti, je morálne chorý. Morálne zdravý človek nerobí druhému zle a neteší sa z toho. Podobne aj človek, ktorý sa teší z vecí, ktoré má a necíti s ľuďmi, ktorí sú v ťažkostiach, je spoločensky chorý. O zlých veciach, ktoré niekto robí, treba hovoriť a chrániť tých, ktorým niekto ubližuje. Zdravý človek ľudí spája, robí z nich rodinu. Svet sa opravuje vtedy, keď si vinník uvedomí a prizná svoju vinu a rozhodne sa zmeniť svoje správanie. Všetci žijeme na jednej Zemi. Musíme sa naučiť spolu rozprávať a spoločne žiť. Niektoré veci, ktoré druhí pociťujú ako zlé, sme tak nemysleli.

Prečo sa ublíženie, ktoré spôsobíme druhému človekovi, týka aj Boha?

Boh je v nás a aj cez nás chce prinášať druhým život a radosť. Keď robíme zlo, vtedy mu v tom bránime. Keď si svoje zlé správanie uvedomíme, mali by sme človekovi i Bohu povedať „prepáč!“ a snažiť sa vec napraviť. Ak necítíme zlo, ktoré robíme, potrebujeme sa liečiť. To, čo pociťujeme alebo vnímame ako trest, je vlastne naše liečenie. Boh chce uzdravovať a privádzať k pochopeniu poriadku života.

Ľudia v minulosti prinášali obety a dary, lebo sa báli (pocit viny) a potrebovali si zaistiť priazeň niekoho silného. Každé zlo a dobro, ktoré človek spôsobí, sa mu vráti! Boh tým, že chce cez človeka zjavovať svoj záujem o človeka (lásku), nezneužíva ho pre svoje ciele. Láska je viac obdarovaním toho, cez koho sa zjavuje (kto miluje), ako toho, komu niečo dáva.

Svet sa začína obnovovať vtedy, keď si vieme priznať vlastné zlyhanie a snažíme sa napraviť, čo sa dá. Svet sa nestáva lepším, ak sa zlo len skrýva. Keď už vec nedokážeme napraviť, treba ísť za niekým hodným dôvery a požiadať ho o radu. Ublíženie človeku je aj ublížením Bohu, ktorému sme nedovolili zjaviť svoju lásku danému človeku skrze nás. Teda nič sa nedeje len medzi nami a druhým človekom, ale do všetkého je vpletený aj Boh.

Základný symbol: Ľudské prejavy dobroty (lásky). Bez nich by láska Boha bola nepochopiteľná.

Cieľ stretnutia: Zvýšenie vnímavosti na dobro a zlo, ktoré spôsobujem. Ukázanie cesty uzdravenia necitlivosti voči druhému.

Verbalizácia: Ako zbohatli ľudia po revolúcii? Čestnými prostriedkami? Dajú sa tieto krivdy napraviť? Ako? Poznáte nejakých odsúdených? Myslíte si, že sa počas väzby a výkonu trestu menia alebo nie? Je už svet „opravený“, keď zlodej vráti to, čo ukradol? Je spravodlivosť v našej rodine? Všetci prispievajú podľa svojich možností, alebo sa niekto len „vezie“ a využíva komfort?

Pomôcky:

Úloha: Zamyslieť sa nad svojou vinou a nezvalovať ju na iného. Chrániť spoločný svet pred rozpadom. Mať odvahu vhodne upozorňovať na to, čo si myslíme, že nie je dobré, napr. keď sa niekomu ubližuje, využíva, zneužíva, okráda... Nakresliť svoju vnútornú tvár (úsmev, zamračenie, smútok?)

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby: Priznanie si viny a rozhodnutie opäť sa zjednotiť s Bohom: Och, Bože, dnes som bol ale hnusný! Sám sa tomu divím, ako som dohnal učiteľa (otca, mamu...) do zúrivosti. Mal by som niečo urobiť. Ja sám to však nedokážem zmeniť. Zažiar v mojej duši a pretvor moje srdce, aby som bol opäť pre mojich rodičov a učiteľov pozhnaním. Dovoľujem ti a pozývam ťa, aby si opäť skrášľoval život druhým aj cezo mňa. Za týmto, by malo byť konkrétne úsilie niečo napraviť a ak treba, poprosiť o prepáčenie. Tento text môže byť počas celého týždňa podnetom k večernej modlitbe.

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník:

4.4. stretnutie: PREČO SA STRETÁME V NEDEĽU?

Motivácia: Čo treba vnieť do vzťahov medzi rodičmi a deťmi? Prečo sa vzájomne odcudzujú a nechcú spoločne tráviť nedeľu? Ako tieto vzťahy liečiť? Čo s nútením detí chodiť v nedeľu do kostola? Prečo život viery mladých tak odpudzuje? Masovosť? Formálnosť náboženského života v rodine?

Nedeľné spoločenstvo má byť znamením života Vzkrieseného!

Úvod:

Miesto:

Činnosť: Zážitok nedeľného stretnutia sa mimo kostola, v prírode, pri slávení vďakyvzdania, ako budovania reálneho spoločenstva. Prinášame niečo pre druhých... To, čo nasleduje vo vysvetlení, by sa malo premietnuť do tohto stretnutia.

Vysvetlenie: Boh nás pozýva obnoviť v jeho diele narušený poriadok – uviesť všetko do životného súladu.

Stánok stretnutia bol miestom obnovenia prvotného poriadku, ktorého obrazom bol raj. Kultová činnosť (prinášanie obiet) bola uznaním najvyššej autority (postavenia) Darcu života. Aj príroda je chrámom – miestom

prítomnosti Boha. Aj v nej treba obnovovať narušený poriadok. V prvom rade vzťah človeka k nej, lebo človek prestal cítiť s prírodou, odcudzil sa jej (znečisťuje ju, kynoží živočíchy a pod.). Pri spoločnom stretnaní sa vždy nanovo priznávame k zmluve, ktorú s nami uzavrel Boh... chceme žiť v spoločenstve s ním, ktorý nám toto spoločenstvo ponúkol... Boh si nás vybral, aby sme boli ako spoločenstvo jeho zjavením v tomto svete, jeho reklamou... Pri dôvodoch nášho stretnania vychádzame zo starozákonných zmlúv (spojenectiev), ktoré Boh s nami uzavieral...

Pozn. 1: Narušený poriadok obnovujeme tak, že život prijímame ako dar a robíme z neho dar (tak ako v rodine). Avšak Ježiš priniesol do nášho života ešte čosi viac: nový poriadok – poriadok odpustenia. Odpustenie, ktoré každý z nás potrebuje (od Boha), je spojené s našim odpúšťaním druhým. Z pedagogického hľadiska sa vynárajú určité otázky: Dávať odpustenie skôr, akoby niekomu na ňom naozaj záležalo? Deti žijú v tomto poriadku, preto nemožno o ňom mlčať? Preto nemožno mlčať o Ježišovi? V nedeľu sa stretáme ako nový ľud v pokoji, v „šalome“, ktorý sme dostali za cenu krvi. Nie lacno a bezbolestne... Obnova sveta aj nás musí „niečo stáť“ – vyžaduje naše rozmýšľanie a našu námahu. Zdá sa mi, že v živote Cirkvi (v iniciácii mladých) niečo podstatne dôležité nefunguje! Ježiš je predstavený mladým trápne a bez toho, aby to malo pre nich nejaký význam...

Pozn. 2: V určitom momente sme ako kresťania katolíci prestali budovať reálne spoločenstvo viery a stali sme sa iba plničmi príkazu ísť v nedeľu do kostola. Aj z tohto dôvodu je dnes svet bez vzťahov kresťanskej solidarity, postavený na princípoch trhu, konkurencie, konzumu... Niet dôvodu od ľudí vo svete očakávať úctu voči tým, čo chodia do kostola... Musíme sa vrátiť k budovaniu reálneho spoločenstva a k hlbokjej účasti na živote druhých – ku koinonii. Chodenie do kostola, ktoré nemení ľudí znútra a nezviditeľňuje nový poriadok ľudstva ako rodiny – poriadok bratstva – je ako neplodný figovník.

Základný symbol: Nedeľa – deň rodiny a spoločenstva.

Cieľ stretnutia: Umožniť chlapcom zažiť radostné nedeľné spoločenstvo. Podporiť ich rozhodnutie budovať toto spoločenstvo.

Verbalizácia: Akí ľudia sa spolu stretávajú v nedeľu? Aký má zmysel ísť v nedeľu do kostola? Mala by sa zísť obec, spoločenstvo ľudí, ktorí navzájom k sebe patria, majú vzájomnú účasť na živote druhého! Ľudia, ktorí si pomáhajú, delia sa o dobrá... Ako môžem ja budovať toto spoločenstvo? Ako vytvoriť bunky neformálneho spoločenstva? Ľudia žijú vo veľmi odlišných kontextoch, s odlišnými programami, ťažko zosúladiateľnými možnosťami na vzájomné stretnanie, odlišnými intelektuálnymi dispozíciami, záujmami...

Pomôcky:

Úloha: Táto úloha je pre dospelých (rodičov, animátorov, kňazov...): Nájsť konkrétny spôsob, ako budovať naše reálne farské spoločenstvo (cirkev). Slávenie Eucharistie musí k tomuto viesť.

Naladenie chlapcov na nasledujúce stretnutie:

Škola modlitby:

Skupinový poster:

Tajný skupinový denník: